

BUTLLETÍ OFICIAL

DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

X legislatura

Sisè període

Número 641

16 de juliol de 2015

SUMARI

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.10.95. Altres procediments amb adopció de resolucions

——— Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Es-trangers

Tram. 266-00001/10

Conclusions del Grup de Treball i Informe de la Comissió de Justícia i Drets Humans

p. 3

NOTES

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

Els documents publicats en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* (BOPC) són una reproducció fidel dels documents originals entrats al Registre.

La numeració del BOPC no està necessàriament vinculada a una sola data.

ISSN: 0213-7798 · Dipòsit legal: B-20.066-1980 · Imprès al Parlament

www.parlament.cat

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.10.95. ALTRES PROCEDIMENTS AMB
ADOPCIÓ DE RESOLUCIONS— **Revisió del Model dels Centres d'Internament
d'Estrangers**

Tram. 266-00001/10

Conclusions del Grup de Treball i Informe
de la Comissió de Justícia i Drets Humans

A LA MESA DEL PARLAMENT

La Comissió de Justícia i Drets Humans, en la sessió tinguda el 2 de juliol de 2015, d'acord amb l'article 47.3 del Reglament del Parlament, ha debatut les conclusions del Grup de Treball de Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Estrangers, les quals s'inclouen com a apartat final del següent:

INFORME

Índex

I. Antecedents

II. Reunions del grup de treball

III. Propostes de conclusions dels grups parlamentaris

IV. Conclusions acordades per la Comissió de Justícia i Drets Humans

I. ANTECEDENTS

1. ANTECEDENTS PARLAMENTARIS

1. En la sessió del 13 de novembre de 2014 (DSPC-P 85) el Ple del Parlament va aprovar la Moció 156/X sobre les garanties jurídiques i la tutela dels drets fonamentals de la població immigrant a Catalunya, que al seu punt quart estableix «El Parlament de Catalunya insta la Mesa de la Comissió de Justícia i Drets Humans a proposar la creació d'un grup de treball perquè elabori una proposta de revisió i superació del model actual dels centres d'internaments d'estrangers».

2. La Comissió de Justícia i Drets Humans, en la sessió tinguda el 20 de novembre de 2014 (DSPC-C 541) va acordar crear el Grup de Treball de Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Estrangers, que resta format pels diputats següents:

Grup Parlamentari de Convergència i Unió

Elena Ribera i Garijo

Cristina Bosch i Arcau

Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya

Gemma Calvet i Barot

Pere Bosch Cuenca

Grup Parlamentari Socialista

Ferran Pedret i Santos

Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya

Sergio Santamaría Santigosa

Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa

Sara Vilà Galan

David Companyon i Costa

Grup Parlamentari de Ciutadans

Carmen de Rivera i Pla

Grup Mixt

Quim Arrufat i Ibáñez

Isabel Vallet Sánchez

3. El 17 de desembre de 2014 es va constituir el Grup de Treball. Els grups parlamentaris van presentar les seves propostes de Pla de Treball.

Les propostes són, per part del GP Socialista, les compareixences de:

– Sra. Ma. Llanos de Luna Tobarra, Delegada del Govern a Catalunya,

– Sr. Rafael Ribó, Síndic de Greuges,

– Una representació SOS-Racisme

– Una representació Plataforma «Tanquem els CIE»

– Una representació Xarxa Asil.Cat

– Una representació AMIC-UGT de Catalunya

– Una representació CITE-CCOO de Catalunya

– Una representació Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona

– Una representació Prefectura superior de policia de Catalunya del CNP

– Una representació Col·legi Oficial de Metges de Catalunya

– Una representació Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona

– Una representació Associació Catalana de Professionals de l'Estrangeria (ACPE)

– Una representació Deganat Únic dels Jutjats de Barcelona

– Jutges titulars dels Jutjats d'instrucció números 1, 17 i 30 de Barcelona, pel seu coneixement directe sobre el CIE de Barcelona

– Sr. Miguel Àngel Aguilar, Fiscal especial de delictes d'odi i discriminació

Per part del GP d'Esquerra Republicana de Catalunya:

– Oriol Rusca, degà de l'ICAB

– Representant de la Campanya Tanquem els CIE

- Representant de la Comissió d'estrangeria de l'ICAB
- Representant de l'Associació Catalana per a la defensa dels Drets Humans

Per part del GP d'Iniciativa-Verds, Esquerra Unida i Alternativa:

- Un representant de de SOS Racisme
- Un representant de Migra Studium
- Un representant de Tanquem el CIE
- Un expert: Andrés García Berrio, advocat especialitzat en Drets Humans, membre de l'Observatori del Sistema Penal i dels Drets Humans de la Universitat de Barcelona i portaveu de la Coordinadora Catalana per a la Prevenció de la Tortura i Maltractaments.

Per part del Grup Mixt:

- Javier de Lucas. Catedràtic de filosofia del dret i filosofia política a l'Institut de Drets Humans de la Universitat de València
- Jose Miguel Sanchez Tomás, professor de dret penal de la Universitat Rey Juan Carlos.
- Cristina Fernández Bessa. Editora del Frontera Sur (Virus Ed); Professora de Dret Penal a la UB i membre de l'OSPDH de la UB.

Per part del GP Ciutadans:

- Degà de l'ICAB
- Representant de SOS Racisme
- Síndic de Greuges

4. El 2 de juliol de de 2015 la Comissió de Justícia i Drets Humans va debatre i votar les conclusions presentades per cada un dels grups parlamentaris.

2. ANTECEDENTS NORMATIUS

L'article 47 del Reglament del Parlament estableix la possibilitat de crear grups de treball en els termes següents:

«1. A més de les ponències a què fa referència l'article 109, les comissions poden, a proposta de llur mesa o de dos grups parlamentaris, acordar la constitució de grups de treball integrats per un representant o una representant o més d'un de cada grup parlamentari perquè estudiïn i preparin els assumptes encomanats a la comissió, o qualsevol qüestió que per raó de la matèria sigui de llur competència.

2. L'acord de creació ha de determinar l'objecte concret de la tasca encomanada, el termini de lliurament de l'informe o de les conclusions, quin tipus de document s'ha de sotmetre a la comissió i, si escau, les directrius a les quals el grup de treball ha d'acomodar les seves tasques.

3. L'informe o les conclusions han de recollir l'opinió majoritària dels membres del grup de treball i a aquest efecte s'ha d'atendre el criteri del vot ponderat, segons el qual cada membre representa un nombre igual al de diputats que integren el seu grup parlamentari; també s'han de trametre a la comissió, en el cas que n'hi hagi, els vots particulars formulats per les minories i no incorporats a l'informe.

4. La comissió, per majoria de dos terços dels diputats, també pot nomenar, pel mateix procediment establert per l'apartat 1, un relator o relatora únic.»

II. REUNIONS DEL GRUP DE TREBALL

El grup de treball, a banda de la sessió constitutiva, ha tingut un total de cinc sessions amb catorze reunions tingudes.

El web del Parlament (www.parlament.cat) permet consultar tant els vídeos (<http://www.parlament.cat/web/actualitat/canal-parlament/activitat/comissions>) com la transcripció de les reunions del Grup de Treball (http://www.parlament.cat/web/composicio/comissions/CJDH-fonts-informacio?p_id=11982)

Reunió 1. El 17 de desembre de 2014 es va tenir la primera reunió del Grup de Treball, en la que es va acordar que les reunions serien públiques i que s'emetrien per Internet; així mateix es va planificar el contingut dels treballs amb la indicació de les persones i entitats amb les quals es volien mantenir reunions de treball.

Reunió 2. El 15 de gener de 2015 es van tenir les reunions de treball següents:

- M. Carmen Valenzuela Hidalgo, diputada de la Comissió d'estrangeria de l'ICAB i Josefa Gutiérrez Mangas, coordinadora de la Comissió d'Estrangeria de l'ICAB

- Samir Kollech Allali, representant d'AMIC-UGT i David Papiol, president AMIC-UGT

- Carles Bertran i Bruguera, responsable de migracions CCOO de Catalunya i director del CITE i Maria Elena Bedoya Muriel, assessoria jurídica CITE-CCOO Catalunya

- Concha Par López Pinto, representant de l'Associació Catalana de Professionals d'Estrangeria (ACPE)

Reunió 3. El 12 de febrer de 2015 es van tenir les reunions de treball següents:

- Rafael Ribó i Massó, Síndic de Greuges

- Andrés García Berrio, advocat especialitzat en Drets Humans

Reunió 4. El 12 de març de 2015 es van tenir les reunions de treball següents:

– Fernando Rodríguez Rey, Fiscal delegat d'Estrangeria i Pilar Izaguerri Gracia, Fiscal Estrangeria

– José Miguel Sánchez, professor titular de dret penal de la Universidad Rey Juan Carlos

Reunió 5. El 21 d'abril de 2015 es van tenir les reunions de treball següents:

– Cristina Fernández Bessa, de l'Observatori del Sistema Penal i Drets Humans de la Universitat de Barcelona

– Alba Cuevas Barba, directora de SOS Racisme Catalunya

– Mireia Vehí Cantenys, plataforma Tanquem els CIE

– José Javier Ordóñez Echeverría, Associació Catalana per a la defensa dels Drets Humans

– Margarita Garcia, responsable del Programa de visites als interns del CIE de la Fundació Migra Studium

Reunió 6. El 9 de juny de 2015 es van tenir les reunions de treball següents:

– Joaquín Aguirre López, jutge titular, Jutjat d'Instrucció número 1 de Barcelona.

III. PROPOSTES DE CONCLUSIONS

Acabades les reunions, els grups parlamentaris van presentar les seves propostes de conclusions (reg. 120022 del GP SOC, 120101 del GP ICV-EUiA, 120165 del G Mixt, 120272 del GP de CiU, 120312 del GP de C's, 120325, del GP del PPC i 120399, del GP d'ERC).

Sens perjudici de la publicació íntegra de les propostes presentades en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, es considera rellevant reproduir en aquest informe les parts expositives que algunes de les propostes presentades incorporaven a fi de permetre una millor contextualització de les conclusions acordades per la Comissió.

Document presentat pel GP SOC (reg. 120022)

1. La creació, a l'empara de l'article 47 del Reglament del Parlament, del Grup de Treball de Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Estrangers té el seu origen en la Moció 156/X, del Parlament de Catalunya, sobre les garanties jurídiques i la tutela dels drets fonamentals de la població immigrant a Catalunya, aprovada en sessió plenària de data 13 de novembre de 2014.

L'esmentada Moció 156/X, en el seu apartat 4, instava «a la Mesa de la Comissió de Justícia i Drets Humans a proposar la creació d'un grup de treball perquè ela-

bori una *proposta de revisió i superació* del model actual dels centres d'internament d'estrangers».

És impossible obviar que la inclusió d'aquest redactat a la moció respon a la profunda preocupació sobre les condicions existents als CIE que importants sectors de l'opinió pública han compartit després de conèixer-se les circumstàncies de la mort d'Idrissa Diallo o Aramis Manukyan al CIE de Barcelona, i de Samba Martine al CIE de Madrid, a més d'altres incidents greus que han contribuït a aquesta general preocupació. En aquest sentit, els moviments socials que, ja sigui abans de produir-se aquests casos, ja sigui com a reacció a aquests, han organitzat campanyes que qüestionen la mateixa existència d'institucions com els CIE, han tingut un paper determinant en el debat públic que a Catalunya i arreu d'Espanya s'ha produït sobre la qüestió.

2. Les sessions del Grup de Treball de Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Estrangers, per voluntat de la gran majoria dels grups parlamentaris representats, han estat obertes al públic, s'han retransmès via *streaming*, i es disposa de la seva transcripció, circumstàncies totes elles que es produeixen per primer cop pel que fa a un grup de treball, i que s'estima que acrediten l'especial interès per l'assumpte a tractar que el Parlament han entès que existia entre la ciutadania.

3. Essent explícit l'encàrrec realitzat per l'acord plenari del Parlament a la Mesa de la Comissió de Justícia i Drets Humans, respecte a l'objecte del Grup de Treball de Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Estrangers, els treballs d'aquest Grup han estat:

D'una banda, el d'estudiar les condicions materials existents als Centres d'Internament d'Estrangers i, més concretament, al CIE de Barcelona, així com la seva organització i funcionament, i el seu marc legal i reglamentari.

De l'altra, el d'estudiar possibles alternatives al model existent, compatibles o no amb la legislació vigent en matèria d'estrangeria a Espanya, així com situar la reflexió sobre els CIE i les seves alternatives en el marc d'una reflexió més genèrica sobre la política de fronteres, d'asil i refugi, i d'estrangeria, tant d'Espanya com de la pròpia Unió Europea.

4. Per tal de fer-ho, s'ha comptat amb la compareixença de professors universitaris experts en la matèria, de representants de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, del CITE-CCOO de Catalunya, de l'AMIC-UGT de Catalunya, de l'Associació Catalana de Professionals de l'Estrangeria, del Síndic de Greuges, d'advocats especialitzats en DDHH, del Fiscal Delegat d'Estrangeria, de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona, de SOS-Racisme Catalunya, de la Plataforma Tanquem els CIE, de l'Associació Catalana per a la Defensa dels Drets Humans, de la Fundació Migra Studium, i del titular del Jutjat d'Instrucció número 1 de Barcelona, encarregat del control del CIE, que han permès donar

veu a diferents parers sobre la realitat dels CIE i sobre la possibilitat de desenvolupar-hi alternatives. Amb l'aportació de tots ells, la del conjunt dels portaveus parlamentaris, i la documentació que s'ha fet arribar a aquesta Comissió d'Estudi, es formulen les presents conclusions.

D'altra banda, cal lamentar que no hagi estat possible comptar amb la col·laboració de la Delegada del Govern a Catalunya, Sra. María Llanos de Luna, ja que és la nostra convicció que la seva era una contribució necessària a la tasca del Grup de treball.

5. Al llarg de les sessions mantingudes, ha estat possible discernir tres plans de discussió diferents. L'un, referit als canvis que caldria introduir en el funcionament o la pròpia infraestructura del CIE de Barcelona, i els aspectes comuns a millorar en d'altres CIE, incloent-hi una reflexió sobre el Reial Decret 162/2014, de 14 de març, pel que s'aprova el reglament de funcionament i règim interior dels centres d'internament d'estrangers. L'altre, referit a la mateixa existència dels CIE, a la legislació espanyola en matèria d'estrangeria, i a les alternatives possibles als CIE. El darrer, encara que no s'hi hagi pogut aprofundir, el relatiu a la política de fronteres, d'asil i refugi, i d'estrangeria, de la pròpia Unió Europea. En tots tres, ha estat molt present en la discussió l'enfoc des de la perspectiva dels Drets Humans.

Tanmateix, el Grup Parlamentari Socialista ha trobat a faltar un enfoc comparatiu amb Estats del nostre entorn més immediat, que hagués permès potser identificar bones i males pràctiques, i possibles alternatives al model actual dels CIE a Espanya.

6. Pel que fa al primer dels esmentats plans de discussió, val a dir que s'ha pogut constatar a través de les successives compareixences com, en els últims anys, gràcies al treball i la implicació progressiva de gran nombre d'agents socials, jurídics i polítics s'han aconseguit millores importants en les condicions dels CIE, i també millores específiques al de la Zona Franca de Barcelona. Val la pena destacar la implementació dels jutjats de Control dels CIE, l'accés d'ONG's al CIE, l'ampliació dels horaris i la millora dels espais destinats a la visita als interns, la implantació d'un sistema de videovigilància que cobreix la major part dels espais, millores en l'assistència sanitària; la implementació d'un servei d'orientació jurídica a càrrec de lletrats de l'ICAB; la retirada de les mampares a les sales de comunicació i la reducció, durant l'últim any, del nombre de denúncies per maltractaments i tortures en el CIE de Barcelona.

Tot i així, també ha estat possible copsar que encara existeixen deficiències a esmenar, que s'exposaran en l'apartat d'aquest document dedicat a les recomanacions i propostes de millora, així com que l'aprovació del Reial Decret 162/2014, de 14 de març, pel que s'aprova el reglament de funcionament i règim interior dels cen-

tres d'internament d'estrangers, no ha abordat convenientment, motiu pel qual el text ha estat criticat, malgrat la satisfacció que suposa poder comptar amb un desenvolupament reglamentari molt esperat durant dècades.

La principal de les crítiques al text, més enllà de l'anul·lació de quatre dels seus articles per la STS 807/2015, de 10 de febrer, és que seguirà essent necessari el criteri del Jutge de Control per a resoldre, amb les seves decisions, moltes qüestions que haurien d'haver quedat resoltes pel propi Reglament.

7. Pel que fa als dos darrers plans de discussió que s'han produït durant les sessions del Grup de Treball de Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Estrangers, es fa impossible abordar-los sense una reflexió genèrica que els situï en context. A aquesta reflexió es dediquen els següents apartats del bloc de conclusions d'aquest document.

8. El fet migratori ens ha acompanyat des del nostre naixement com a espècie. Existeix des de molt abans que apareguessin els primers Estats-nació, i sobreviurà a la transformació d'aquests en qualsevulla altra configuració política, perquè és inherent a la nostra naturalesa com a humans. A través de les migracions, tant com a través del comerç, s'han transmès les idees, tècniques i tecnologies, les llengües, alfabetos i guarismes. Han estat i són un factor de dinamisme cultural, econòmic i social, i un dels fenòmens més influents en el modelatge de la societat humana.

Tanmateix, la figura del migrant com es pot definir avui en dia és un fenomen postmodern, característic de la fase globalitzada del capitalisme que ens és contemporània. La intensitat i direcció dels fluxos migratoris, pel que fa al que es coneix com a migracions voluntàries, depèn molt més d'un balanç que fa la persona que pren la decisió de migrar de les expectatives existents entre el país d'origen i les existents al país que es té en ment com a destí, respecte a la possibilitat de dur a terme el propi projecte vital del migrant, en el qual entra en consideració la percepció de la realitat econòmica, social i cultural del país de destí, que no pas de la major laxitud o severitat teòriques de la legislació d'estrangeria del país de destí. Entre altres coses, perquè bona part del que coneixem com a migracions voluntàries, per distingir-les de les forçades per situacions de violència o catastròfiques, tenen el seu origen en situacions de profunda necessitat.

No existeix ni ha existit, per tant, cap «efecte crida» de la legislació espanyola d'estrangeria, per molt que alguns actors polítics ho hagin repetit incansablement. Tampoc el seu anvers, un suposat «efecte dissuasiu» d'una legislació endurida o d'un intent de blindar les fronteres, si el diferencial d'expectatives vitals pel migrant, entre el país d'origen i el destí desitjat s'inclina prou clarament cap a la decisió migratòria, o si ens trobem davant de migracions forçoses davant de conflictes armats, catàstrofes ambientals o humanitàries.

9. No es pot ignorar que la figura del migrant, per la seva pròpia posició com a tal, així com, molt sovint, per les circumstàncies que l'envolten en el seu país d'origen, i per les que ho fan en el país de destí, es troba en situació de vulnerabilitat. Entre tots els migrats, aquells que són més vulnerables són els apàtrides, els que tenen un estatus irregular, i els que migren forçosament per persecució, conflicte violent, catàstrofe ambiental o humanitària.

És en aquest sentit que val la pena recordar l'enfoc del Dret que fa l'insigne jurista italià Luigi Ferrajoli, que en diu que ha d'esdevenir «la llei del més feble», per poder, a partir d'aquesta premissa, plantejar un model de tractament del fet migratori amb un enfoc humanista, universalista, i garantista dels drets fonamentals i la dignitat inherent a tot ésser humà.

10. No s'ha reconegut, en l'àmbit internacional, un dret a migrar com a tal. L'article 13 de la Resolució 217 A (II), relativa a la Declaració Universal de Drets Humans, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides en data 10 de desembre de 1948, estableix en el seu apartat primer que «Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència dins les fronteres de cada Estat», mentre que en el seu apartat segon estableix que «Tota persona té dret o sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi».

Per tant, de les dues vessants que podria tenir un *ius migrandi* internacionalment reconegut, es reconeix tan sols el dret a sortir del propi Estat, i el dret al retorn, però no un dret a entrar a un segon Estat com a tal. Altra cosa és que existeixi una important discussió doctrinal sobre la conveniència d'establir aquest dret com a dret humà, i sobre la seva naturalesa jurídica i característiques.

Sí que l'ha reconegut, per exemple, la Llei argentina 25.871, de migracions, que en el seu article 4 disposa que «El dret a la migració és essencial i inalienable de la persona i la República Argentina el garanteix sobre la base dels principis d'igualtat i universalitat», sense que això hagi implicat una renúncia a l'exercici de la seva sobirania des del punt de vista de la policia d'estrangeria.

Els Estats estableixen els requisits d'accés al seu territori, de permanència o de treball en aquest com a manifestació de la seva sobirania territorial, que troba límits, encara que siguin parcials, en el bagatge del Dret Internacional Públic, com ara pel que fa al tractament de les persones sol·licitants de protecció internacional, a l'estatut dels apàtrides, o a la prohibició d'un tractament discriminatori que suposés, per exemple, el negar l'accés a tots els nacionals d'un determinat Estat, si no es donen determinades circumstàncies que ho justifiquin.

11. En l'àmbit europeu, el Pacte europeu sobre immigració i asil, aprovat el 15 d'octubre de 2008 pel Consell de la Unió Europea, va adoptar el compromís de «combatre la immigració irregular, garantint, entre altres coses, el retorn al seu país d'origen o a un país de

trànsit dels estrangers en situació irregular». Aquest compromís es vincula a principis també continguts a l'esmentat Pacte europeu sobre immigració i asil, entre els quals el que postula que «els estrangers en situació irregular al territori dels Estats membres han d'abandonar el seu territori. Cada Estat membre es comprometrà a garantir l'aplicació efectiva d'aquest principi, dins del respecte del Dret i la dignitat de les persones implicades, donant preferència al retorn voluntari, i reconeixerà les decisions de retorn adoptades per un altre Estat membre».

El Programa d'Estocolm, aprovat el desembre de 2009 pel Consell de l'UE, estableix les prioritats pel període 2010-2014 pel que fa a l'aplicació de les disposicions del Tractat de Lisboa relatives a l'espai de llibertat, seguretat i justícia. En matèria d'immigració estableix com a prioritat, entre d'altres, l'adopció d'unes «polítiques eficaces per a lluitar contra la immigració il·legal». I destaca que «Una política de retorn efectiva i sostenible constitueix un element essencial d'un sistema ben gestionat de migració en el marc de la Unió. La Unió i els Estats membres haurien d'intensificar els seus esforços per repatriar els nacionals de tercers països que hi resideixen il·legalment. S'haurien d'assignar els mitjans financers necessaris per a fer-ho. Una política d'aquest tipus ha de posar-se en pràctica respectant plenament el principi de no devolució, així com els drets i les llibertats fonamentals i la dignitat dels repatriats. Hauria de donar-se preferència al retorn voluntari, encara que es reconeix la inevitable necessitat de mitjans eficaços per tal d'executar les repatriacions quan sigui necessari».

L'article 5.1 del Conveni europeu per a la protecció dels Drets Humans i de les Llibertats fonamentals, de 4 de novembre de 1950, disposa que «tota persona té dret a la llibertat i a la seguretat» i que «ningú pot ser privat de la seva llibertat», per tot seguit establir els supòsits d'excepció d'aquestes declaracions, sempre d'acord amb el procediment establert per la Llei. Per al que interessa en aquestes conclusions, destaca que l'apartat f de l'article 5.1 preveu que es pugui privar de llibertat a una persona, «si es tracta de la detenció preventiva o de l'internament, conforme a dret, d'una persona per impedir que entri il·legalment al territori o contra la que estigui en curs un procediment d'expulsió o extradició».

Però l'element més determinant de l'actual política europea en matèria d'immigració és la Directiva 2008/115/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 2008, relativa a les normes i procediments comuns als Estats membres per al retorn dels nacionals de tercers països en situació irregular, ja que opera una autèntica harmonització de la legislació dels Estats membres en matèria de control de la immigració irregular.

La Directiva recorda al seu preàmbul que «En els casos en que no hi hagi raons per creure que es dificulti l'ob-

jectiu del procediment de retorn, ha de preferir-se el retorn voluntari al forçós i concedir-se un termini per a la sortida voluntària». També exposa que s'ha de «supeditar expressament l'ús de mesures coercitives als principis de proporcionalitat i eficàcia pel que es refereix als mitjans utilitzats i als objectius perseguits».

En concret, dins del Capítol IV de l'esmentada Directiva, dedicat a l'internament als efectes d'expulsió, l'article 15.1 disposa que «Llevat que en el cas concret del que es tracti puguin aplicar-se amb eficàcia altres mesures suficients de caràcter menys coercitiu, els Estats membres podran mantenir internats als nacionals de tercers països que siguin objecte de procediments de retorn, únicament amb la finalitat de preparar el retorn o de dur a terme el procés d'expulsió, especialment quan: a) hi hagi risc de fuga, o b) el nacional d'un tercer país del que es tracti eviti o dificulti la preparació del retorn o el procés d'expulsió».

Els principis, prioritats i disposicions que s'han destacat dels instruments anteriors, inclosa la Directiva, acrediten que la política europea de control de la immigració irregular es basa, com a objectiu fonamental, en la repatriació de les persones que romanen il·legalment dins de les seves fronteres. Però també acrediten la preferència per un sistema de retorn voluntari i una advertència al necessari respecte als drets fonamentals, però deixant marge de llibertat als Estats per imposar, si escau, la privació de llibertat en el marc dels procediments de retorn. Exigint, això sí, que es supediti qualsevol mesura coercitiva (i la privació de llibertat certament ho és), als principis de proporcionalitat i eficàcia dels mitjans respecte dels objectius perseguits.

12. L'article 13 de la Constitució estableix que els estrangers gaudiran a Espanya de les llibertats públiques que garanteix el seu Títol I, en els termes que estableixin els tractats i la Llei.

La moderna legislació espanyola en matèria d'estrangeria, que s'inaugura amb la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol, sobre Drets i Llibertats dels Estrangers a Espanya, contemporània de la integració d'Espanya a les comunitats europees, va preveure des de l'inici la possibilitat de l'internament de persones en situació administrativa irregular a Espanya pel que fa al seu estatus migratori.

Així es va contemplar en l'article 26.2 de l'esmentada Llei Orgànica, que va possibilitar l'internament preventiu o cautelar d'immigrants derivat de la mera situació d'irregularitat migratòria, mentre es substancia l'expedient, i per un període màxim de 40 dies, posteriors a les 72h de detenció rere les quals es requeria la intervenció judicial. Aquest article 26.2, i concretament el seu paràgraf segon, van ser objecte de la STC 115/1987, de 7 de juliol, que el va declarar constitucional.

En aquell moment, ni l'esmentada Llei Orgànica, ni el seu Reglament de desenvolupament, aprovat pel Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, van preveure la pos-

sibilitat d'adoptar altres mesures cautelars diferents de la privativa de llibertat.

La possibilitat d'acordar l'internament d'immigrants com a mesura cautelar als procediments sancionadors administratius per estada irregular s'ha mantingut en l'actual legislació d'estrangeria, tant en la primera redacció de la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre Drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, com en les successives reformes i modificacions, però en aquesta ocasió l'internament es configurava com una de les diverses mesures cautelars que es podien acordar des del moment de la incoació del procediment sancionador en el que pugui proposar-se l'expulsió (article 61 de l'esmentada Llei Orgànica). A més, les successives reformes han anat incorporant diferents mesures cautelars diferents a l'internament, fins a la Llei Orgànica 2/2009, que hi va afegir l'incís «qualsevol altra mesura cautelar que el jutge estimi adequada i suficient» quedant clar així que l'enumeració de mesures cautelars diferents de l'internament continguda en aquest article 61 no és un *numerus clausus*.

Tanmateix, la vocació de la nostra legislació de prioritzar l'internament s'infereix no tan sols de l'evolució històrica de les mesures cautelars, sinó per l'èmfasi en el desenvolupament de cadascuna de les avui previstes. Es pot afirmar que les mesures cautelars que no impliquen la privació de llibertat requeririen un major desenvolupament normatiu que en facilités la seva aplicació material.

D'altra banda, l'article 235 del Reglament de desenvolupament de la Llei Orgànica 4/2000, aprovat pel Reial Decret 557/2011, de 20 d'abril, estableix que l'instructor de l'expedient que vegi denegada una sol·licitud d'internament per l'autoritat judicial, podrà adoptar les mesures cautelars no privatives de llibertat.

És cert que les polítiques públiques desenvolupades a Espanya amb relació a la immigració irregular estan condicionades per la necessitat d'enquadrament dins del marc harmonitzador de la Unió Europea, però el detall esmentat al paràgraf anterior, juntament amb la constatació de la pràctica consolidada, semblaria indicar que el model espanyol de control de la immigració irregular té com a objectiu primordial la repatriació forçada, en contradicció amb l'opció pel retorn voluntari que es desprèn dels instruments europeus esmentats *ut supra*.

En tot cas, cal recordar que el marc europeu permet un marge de decisió als Estats membres en el disseny dels instruments de control de la immigració irregular, i el sistema legal de mesures cautelars no tindria per què tenir com a protagonista destacat l'internament com a instrument per garantir la disponibilitat del migrant per a la seva expulsió.

La preferència per l'internament de l'immigrant irregular que es constata en la pràctica resulta fins a cert punt contradictòria amb l'opció per prioritzar la san-

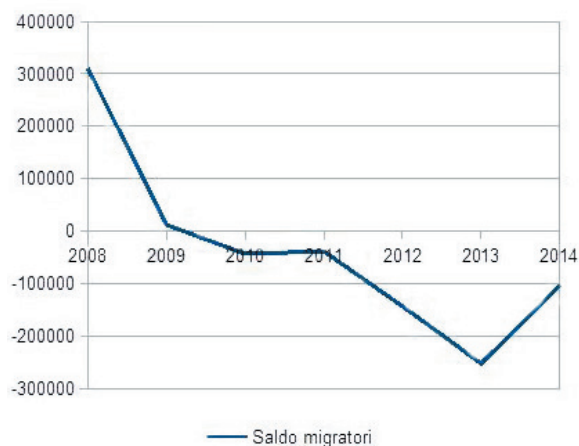
ció econòmica en els casos d'estada irregular [article 53.1.a, en relació amb l'article 55.1.b de la Llei Orgànica 4/2000, d'11 de gener], mentre es considera l'expulsió com a simple mesura substitutiva de la multa (article 57.1 de l'esmentada Llei Orgànica), i no pas com a mesura autònoma de restabliment de la legalitat migratòria.

13. Qüestionar-nos críticament l'existència de possibles deficiències de plantejament, disseny o funcionament del model espanyol de tractament de la immigració irregular, i fer-ho des d'una perspectiva de garantia dels drets fonamentals i amb un enfoc humanitari, no suposa posar en qüestió la capacitat de l'Estat d'establir una política de gestió dels fluxos migratoris, d'establiment de requisits per a l'entrada, permanència i treball al propi territori, ni la seva potestat per a la policia d'estrangeria, sinó que esdevé l'única actitud coherent amb la defensa dels principis establerts per la Constitució i la Declaració Universal de Drets Humans que la pròpia Constitució declara com a text segons el qual se n'ha d'interpretar el contingut.

En aquest sentit, cal dir que la preponderància que ha adquirit en la pràctica la mesura cautelar d'internament és difícil de conciliar amb el criteri hermenèutic del *favor libertatis*, que exigeix un caràcter autènticament excepcional i motivat de l'internament, el seu caràcter imprescindible per a l'assegurament del possible resultat de la tramitació de l'expedient, alhora que també que no duri més que el temps imprescindible, sempre dins del límit absolut legalment configurat.

Cal recordar que la Directiva de retorn exigia «supeditar expressament l'ús de mesures coercitives als principis de proporcionalitat i eficàcia pel que es refereix als mitjans utilitzats i als objectius perseguits».

Des del punt de vista de l'eficàcia, val la pena repassar les estadístiques sobre els fluxos migratoris a Espanya. D'acord amb dades de l'Institut Nacional d'Estadística, el saldo migratori durant la present crisi econòmica és el que s'observa al següent quadre:

El saldo inclou els moviments migratoris d'entrada i de sortida, però per a l'any 2013, el darrer del qual es disposa de dades no provisionals, els moviments de retorn suposen que aproximadament 396.000 persones estrangeres van abandonar Espanya de manera voluntària (recordem, un cop més, l'efecte del cicle econòmic i de les expectatives en l'autoregulació dels fluxos migratoris, amb relativa independència del marc legislatiu més o menys lax o sever). Pel que fa als retorns forçosos, per a l'any 2013 se'n van comptabilitzar 23.889, que es poden desglossar en unes 8.700 denegacions d'entrada, unes 5.000 devolucions, i finalment unes 9.000 expulsions.

El nombre de persones internades als CIE durant l'any 2013 va ser de 9.002 persones, essent que hi ha un bon nombre de devolucions i expulsions que es fan sense arribar a suposar un internament. De les 9.002 persones internades als CIE durant el 2013, van ser efectivament expulsades d'Espanya un total de 4.726 persones.

El paper de l'internament als CIE i la posterior expulsió dels migrats irregulars, prenent en consideració el volum total dels moviments migratoris de retorn, i fins i tot els de retorn forços és, doncs, força marginal, qüestionant l'eficàcia del model des de la perspectiva d'assegurar el retorn de les persones en situació administrativa irregular.

La ràtio entre el nombre d'internaments i d'expulsions dels internats posa de manifest que, al marge d'altres consideracions, aquesta mesura no està acomplint de manera òptima la seva funció instrumental o objectiu de possibilitar l'execució material de l'expulsió. Les dades de 2013, però també les de 2011 i 2012, suposen que en quasi la meitat dels casos la mesura d'internament ha fracassat en l'acompliment de la funció cautelar per a la qual legalment està legitimada. De fet, s'observa una efectivitat decreixent de la mesura en els anys esmentats.

Ens podríem referir també aquí als costos del manteniment del sistema d'internament d'estrangers a Espanya, o als propis costos de les devolucions en naus o aeronaus i dels respectius operatius policials d'acompanyament, però el principi que entra en joc de conformitat a la Directiva de retorn és el de l'eficàcia, i no el de l'eficiència.

D'altra banda, es pot qüestionar legítimament la proporcionalitat d'una mesura cautelar com la de l'internament, que és una privació de llibertat, si es fa una ponderació del dret fonamental a la llibertat afectat per aquest internament, davant de l'interès públic de l'Estat en garantir l'efectivitat de les seves disposicions en matèria d'estrangeria, que són en el fons manifestació de la seva sobirania territorial, emparada pel Dret Internacional Públic.

És legítima també la preocupació pel que es percep com un recurs excessiu a procediments extraordina-

ris, fins a invertir en la pràctica el caràcter del procediment ordinari i l'extraordinari, o a mesures, com l'internament, que haurien de revestir també un caràcter autènticament extraordinari, fins al punt que preocupa també l'escassa atenció a les circumstàncies individuals de cada cas i l'afectació, per això mateix, a la seva motivació.

Es pot afirmar que el sacrifici de la llibertat individual, per bé que limitat en el temps i amb caràcter cautelar, queda suficientment justificat per l'assegurament de la finalitat perseguida, especialment en els casos en què únicament s'ha produït una infracció administrativa mereixedora de sanció? Ens semblaria igualment assumible una mesura coercitiva d'igual intensitat, originada en una infracció administrativa, per assegurar l'acompliment d'un determinat interès públic, si s'apliqués als ciutadans espanyols?

Cal tenir present que allò que és assumible o sembla proporcionat ha anat evolucionant, històricament parlant, i que la nostra contemporaneïtat no ens ha de fer perdre de vista que l'evolució dels valors i conviccions que una determinada societat consensua tàcitament es produeix també ara, essent molt possible que, a la vista dels esdeveniments econòmics, polítics i socials, dels canvis culturals i també de fets puntuals o cadenes d'esdeveniments que puguin actuar com a catalitzador dels canvis en la realitat objectiva o la percepció subjectiva de les actuacions policials i de l'Administració, es consideri generalment que el dany causat per mesures cautelars, com l'internament, a drets fonamentals dels estrangers residents a Espanya, per molt que ho facin de manera irregular, és molt superior al valor del bé jurídic o interès públic que la mesura prova d'assegurar o protegir.

És més, malgrat el progressiu enduriment de la política de fronteres i d'estrangeria a Europa i a d'altres països avançats, la tendència a expandir l'*standard minimum* internacional pel que fa al tractament dels nacionals de tercers Estats que es troben en territori d'un altre Estat diferent del de la seva nacionalitat, en el sentit d'una creixent equiparació dels drets del nacional amb el de l'estranger amb un estatus migratori regularitzat, justifica una reflexió respecte al tractament atorgat a l'estranger amb un estatus migratori irregular que tingui en compte aquesta tendència.

Per últim, no es poden menystenir els arguments basats en la reciprocitat o l'expectativa del tracte dispensat als ciutadans i ciutadanes d'Espanya que migrin a d'altres Estats diferents dels de la Unió Europea, especialment en un context on tornem a ser país emissor de migrants.

14. D'altra banda, cal tenir en compte que l'internament per motius d'irregularitat administrativa en matèria migratòria, no vinculat a la comissió d'il·lícits penals, si bé disposa d'un marc legitimador en el Dret Internacional Públic i en textos internacionals en matèria de Drets Humans, està essent qüestionat des de diversos àmbits.

L'Assemblea General de Nacions Unides, en llur Resolució núm. 63/184 sobre protecció dels migrants, aprovada el 18 de desembre del 2008, «exhorta a tots els Estats a que respectin els drets humans i la dignitat intrínseca dels migrants i posin fi als arrestos i detencions de caràcter arbitrari i a que, en cas necessari, examinin els períodes de detenció amb la finalitat d'evitar la detenció de migrants irregulars durant períodes excessivament llargs i a que, quan procedeixi, adoptin mesures substitutives de la detenció». Així mateix, l'esmentada Resolució destaca que «Pren nota amb reconeixement de l'èxit assolit per alguns Estats en l'aplicació de mesures substitutives de la detenció en casos de migrants indocumentats, pràctica que mereix la consideració de tots els Estats». Aquesta mateixa exhortació i reconeixement s'ha reproduït a les resolucions sobre protecció dels migrants que l'AG de NNUU ha aprovat anualment d'aleshores ençà.

L'Informe del Relator Especial sobre els Drets Humans dels migrants, François Crépeau (A/HRC/20/24), de 2012, analitza el marc jurídic internacional i regional en matèria de Drets Humans i les alternatives a la detenció administrativa dels migrants. Entre aquestes alternatives, s'hi contemplem el registre de migrants i el dipòsit de documents, la llibertat sota garantia, les compareixences periòdiques davant l'autoritat, la llibertat vigilada, l'obligació de residir en un determinat indret, etcètera. Entre les seves conclusions i recomanacions cal destacar-ne les relatives a que l'internament mai ha de ser obligatori ni automàtic, sinó una mesura d'últim recurs quan no n'existeixi cap altra de menys restrictiva, per la qual cosa «els governs estan obligats a establir a la seva legislació nacional una presumpció a favor de la llibertat, a considerar primer mesures alternatives no privatives de la llibertat, a avaluar cada cas i a elegir la mesura menys rigorosa o restrictiva». El relator també recordava als governs que «les alternatives a la privació de llibertat no s'han de convertir en alternatives a la posada en llibertat incondicional quan aquest sigui possible. Els governs han d'establir salvaguardes per tal que les persones que tenen dret a ser posades en llibertat sense condicions no siguin objecte de mesures alternatives» i «exhorta als Estats a que considerin la possibilitat d'abolir progressivament la detenció administrativa dels migrants». Es tracta de recomanacions, totes les esmentades, que tenen a veure amb el criteri *favor libertatis*, del qual hem parlat anteriorment en aquest escrit, en aquest cas portat més enllà de l'hermenèutica.

El Comitè Econòmic i Social Europeu, al seu dictamen sobre «el respecte dels drets fonamentals de les polítiques i la legislació europees en matèria d'immigració» publicat al maig de 2010, «proposa que la política europea de retorn fomenti el caràcter voluntari i la més alta consideració envers els valors humanitaris» i, des d'aquesta perspectiva, «reafirma la seva posició contrària al manteniment en condicions de detenció dels sol·licitants d'asil i dels immigrants irregulars, ja que el

seu internament en centres de detenció ha ser una mesura en tot cas excepcional».

Per últim, l'Agència de la Unió Europea per als Drets Fonamentals va publicar l'any 2011 un informe titulat *Drets fonamentals dels migrats en situació irregular a la Unió Europea. Informe Comparatiu* i l'any 2010 l'informe titulat *Detenció de nacionals de tercers Estats en procediments de retorn*. En aquest darrer informe s'aborden, entre altres, les qüestions relatives al respecte al principi de necessitat i proporcionalitat, i les alternatives a l'internament. S'hi recorda que l'internament pot arribar a considerar-se arbitrari si el propòsit perseguit pot assolir-se amb mesures menys restrictives, i que encara que molts Estats membres en preveuen, sovint només s'apliquen excepcionalment (quan hauria d'ocórrer al contrari), i només per a grups especialment vulnerables.

Igualment, l'Agència destaca que l'anàlisi de les dades suggereix que les alternatives a l'internament no són prou emprades, principalment, per la convicció que existeix un risc d'incomparança de la persona sotmesa a aquestes altres mesures cautelars, tot i que constata una notable escassetat d'incidents d'aquesta mena entre les persones a qui es van aplicar alternatives a l'internament.

Així mateix, observa que les estadístiques indiquen que l'aplicació d'alternatives pot arribar a incrementar el retorn voluntari. L'Agència inclou com a recomanacions, doncs, que els Estats que no ho hagin fet estableixin legislativament la possibilitat d'aquestes mesures alternatives i, per altra banda, que es garanteixi que en la pràctica s'aplicaran les mesures menys coercitives abans d'optar per l'internament.

Document presentat pel GP ICV-EUiA (reg. 120101)

1. OPACITAT

La mort d'alguns interns ha fet saltar les alarmes pel funcionament del Centre d'Internament d'Estrangers i ha derivat en múltiples denúncies de les organitzacions que defensen els Drets Humans. En els darrers anys s'han multiplicat les tragèdies i les proves de vulneració de Drets Humans que evidencien el dubtós funcionament dels Centres d'Internament d'Estrangers, en especial el de la Zona Franca situat al municipi de Barcelona i que aplega immigrants procedents de la resta de Catalunya i de l'Estat Espanyol. En aquests centres s'hi troben interns estrangers que només han comès una falta administrativa, estrangers condemnats amb proposta d'expulsió i indocumentats amb delictes, tots conviuen en els mateixos centres d'internament.

El Centre d'Internament d'Estrangers que és competència del Govern de l'Estat ha denegat l'entrada a les entitats defensores de Drets Humans i també als diputats de Catalunya. L'entrada al centre també li va ser

denegada anteriorment al Síndic de Greuges de Catalunya al 2011 (després d'haver-ho autoritzat a altres síndics d'altres CCAA) però la seva pressió i la de les entitats forçà l'entrada del Síndic acompanyat de mitjans de comunicació, evitant però, que els visitants i els mitjans poguessin parlar amb els interns.

El 10 de gener de 2014 una delegació del Parlament de Catalunya formada per les diputades i diputats Marta Vilalta i Pere Bosch (ERC), Sara Vilà i David Companyon (ICV-EUiA) i Isabel Vallet (CUP) acompanyats del diputat d'Amaiur al congrés Jon Iñarriti i la diputada al parlament europeu del Grup Verd d'Alemanya Ska Keller van voler entrar al Centre essent-los denegada l'entrada com a diputats. La delegació va haver d'entrar fent-se passar per familiars dels interns d'un en un i a la sortida, després d'haver parlat amb diferents testimonis interns, tots van coincidir amb la vulneració de drets i llibertats que en el centre s'hi viu. A finals de gener el Ministeri de l'Interior escenifica una altra visita amb els mateixos diputats del Parlament i també del Congrés amb l'accés restringit als interns i sense poder prendre contacte amb ells.

2. VULNERACIÓ DE DRETS HUMANS

Concretament el Síndic de Greuges, el Sr. Rafael Ribó, denuncia en el seu informe 2012 el següent, pel que fa a la possible vulneració de DDHH:

«El Centre d'Internament d'Estrangers de la Zona Franca

»En els darrers anys el Síndic ha tingut constància de l'existència d'irregularitats al Centre d'Internament d'Estrangers de la Zona Franca (CIE). En aquest sentit, el passat 27 de desembre de 2011, amb motiu de la presentació de l'Informe anual de l'Autoritat Catalana per a la Prevenció de la Tortura, el síndic va denunciar davant del Parlament les greus condicions en què es troben els immigrants retinguts al CIE i demanava que s'actués amb urgència per prendre mesures concretes respecte de la gestió d'aquest centre.

»En uns casos, les queixes rebudes han estat motivades per les denúncies sobre possibles maltractaments o tractes indeguts envers les persones que hi estan ingressades. En d'altres, els mitjans de comunicació s'han fet ressò de les vagues de fam iniciades per alguns dels estrangers interns i, fins i tot, de la mort d'alguns d'ells. Finalment, cal posar en relleu les queixes rebudes darrerament referides a la disconformitat amb les ordres d'expulsió decretades malgrat haver-hi constància d'arrelament.

»Sens perjudici de la tramitació individual de cadascuna de les queixes, les denúncies recurrents i les diverses notícies relacionades amb el CIE han donat lloc a l'obertura de diverses actuacions d'ofici sobre aquest tema, amb l'objectiu de contrastar la realitat dels fets denunciats i investigar el funcionament ordinari d'aquest centre.

»*Fa temps que al CIE de la Zona Franca s'hi denuncien irregularitats*

»Així mateix, des de fa temps entitats i organitzacions de defensa dels drets humans denuncien l'existència d'opacitat, de violacions de drets humans i de maltractaments, en alguns casos exposats pels mateixos immigrants.

»La mort d'un jove guineà al principi del 2012 al CIE de la Zona Franca sembla que marca un punt d'inflexió en el debat sobre la naturalesa d'aquests centres. El debat es fa extensiu a l'àmbit polític de la Generalitat de Catalunya i del Govern central, al Defensor del Poble i a organitzacions socials que treballen en la defensa dels drets dels immigrants. Els centres d'internament d'estrangers es creen oficialment l'1 de juliol de 1985 per l'Ordre ministerial de 22 de febrer de 1999, sobre normes de funcionament i règim interior dels CIE. El de la Zona Franca es va estrenar fa sis anys i va substituir el centre de la Verneda, llavors visitat pel Síndic de Greuges.»

Idrissa Diallo, nascut a Guinea Conakry l'any 1991 va morir als 21 anys la nit de reis de l'any 2012 al Centre d'Internament d'Estrangers de la Zona Franca de Barcelona per causes desconegudes, aquest fet va marcar un abans i un després en el debat públic sobre la idoneïtat de l'existència dels Centres d'Internament d'Estrangers per gestionar la política migratòria. Aquesta no ha estat la única mort en circumstàncies estranyes al centre de la Zona Franca on també hi va morir Mohammed Abagui i posteriorment Aramis Manukyan (Alik), o bé Samba Martine a Aluche al centre de Madrid.

Han estat nombroses les entitats que en els darrers anys i des de la construcció del centre de Zona Franca (any 2006) han vetllat per fer respectar els Drets Humans de les persones estrangeres internes. Destaquem sobretot el treball realitzat per SOS Racisme, MigraStudium i la plataforma Tanquem els CIEs, on també s'hi apleguen altres organitzacions de professionals que han denunciat reiteradament vulneracions de DDHH en el mateix centre: XarxaAsil.cat, Síndic de Greuges, AMIC-UGT, CITE-CCOO, ICAB, Associació Catalana de Professionals de l'Estrangeria, Associació Catalana per la Defensa dels Drets Humans, Observatori del Sistema Penal i dels Drets Humans i Coordinadora Catalana per a la Prevenció de la Tortura i Maltractaments, entre altres.

L'any 2013, un any després de la mort d'Idrissa es presentà per part de la plataforma Tanquem els CIE a la Ciutat de la Justícia de Barcelona una querrela penal per tal de reobrir la investigació. La jutgessa d'instrucció 5 de Barcelona va denegar que cap entitat pogués personar-se en el procés judicial, però l'Audiència Provincial de Barcelona va tombar aquesta resolució amb un auto que va emetre el 22 d'octubre.

Entre el 31 de desembre de 2013 i els dies 1 i 2 de gener de 2014, es van produir, en el sí del Centre d'Inter-

nament d'Estrangers de la Zona Franca de Barcelona, els quals tenen una dependència orgànica del Ministeri del Interior del Govern d'Espanya, una sèrie d'incidents a l'interior del CIE de la Zona Franca. Aquests incidents, amb intervenció policial inclosa, van comportar que hi hagués diversos interns amb contusions de diversa consideració, així mateix els interns van fer diferents accions de protesta, entre les quals cal destacar una vaga de fam d'una quarantena d'interns.

Amb la finalitat d'esclarir els fets esmentats i escatir possibles responsabilitats i/o vulneració dels drets humans dels interns, cal emmarcar l'actuació de diferents entitats de defensa dels drets humans com Tanquem el CIE, SOS Racisme o MigraStudium i la intervenció del Síndic de Greuges de Catalunya que va traslladar la seva preocupació al president del Tribunal de Justícia de Catalunya (TSJC), al fiscal delegat en temes d'estrangeria, al ministre de l'Interior i a la defensora del poble. Així mateix, el Centre d'internament d'Estrangers va negar l'entrada a una Comissió del Parlament de Catalunya que volia entrevistar-se amb interns i avaluar la situació dels drets humans dins l'esmentat CIE.

Els fets que van ser denunciats i el Jutjat d'Instrucció núm. 9 de Barcelona va citar a declarar en qualitat d'imputats tres agents de la policia nacional per suposades agressions comeses contra un grup de persones immigrants al CIE de la Zona Franca, el passat 31 de desembre i l'1 de gener.

Aquesta mesura ha estat presa després que el Jutjat prengués declaració a les persones que van denunciar haver estat agredides tant per agents de la policia nacional encarregats de custodiar el CIE com per part d'agents antiavalots. Així mateix, tot i que tant l'acusació particular com el ministeri fiscal havien sol·licitat les gravacions recollides per les càmeres del CIE per aclarir els fets, el CIE, tot i saber que hi havia una investigació oberta sobre aquests fets, no les va conservar. Això va suposar que quan van ser requerides pel Jutjat, la Policia Nacional va respondre que aquestes imatges havien estat eliminades en permetre que es regravés a sobre almenys 13 dies després dels fets.

Per aquests motius i atenent l'article 4.1 de l'Estatut de Catalunya que manifesta que els poders públics de Catalunya han de promoure el ple exercici de les llibertats i els drets que reconeixen aquest Estatut, la Constitució, la Unió Europea, especialment la Declaració universal de drets humans, el Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa va presentar la següent:

«Proposta de resolució

»1) El Parlament de Catalunya reitera la necessitat de fer una reconsideració integral de centres com el CIE de la Zona Franca de Barcelona a fi que els drets humans estiguin garantits i insisteix en la necessitat que els organismes encarregats per llei de garantir el res-

pecte als drets humans puguin visitar, sense impediments, aquests tipus de centre.

»2) El Parlament de Catalunya insta el Síndic de Greuges a efectuar un informe sobre la situació dels drets humans en el Centre d'Internament d'Estrangers de la Zona Franca de Barcelona.

»3) El Parlament de Catalunya insta el Govern a demanar a la Delegació del Govern de l'Estat tota la informació sobre els fets esmentats.

»4) El Parlament de Catalunya insta el Govern a que els seus representants a la Junta de Seguretat sollicitin una informació completa sobre l'actuació del cos de Policia Nacional sobre els fets ocorreguts al Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona i que ha comportat que tres agents de la policia nacional siguin imputats per suposades agressions comeses contra un grup de persones immigrants al CIE de la Zona Franca, el passat 31 de desembre i l'1 de gener.

»5) El Parlament de Catalunya insta el Govern a que es personi com acusació particular en les diligències obertes pel Jutjat núm. 9 de Barcelona en relació als interns suposadament agredits al CIE de la Zona Franca entre els dies 31 de desembre de 2013 i 1 de gener de 2014.»

Aquesta proposta no va ser acceptada en la seva totalitat però sí que es van aconseguir certs compromisos que el conseller de Justícia explica així en el control de compliment de la Resolució 782/X (tram. 290-00700/10):

«Informe relatiu al compliment de la Resolució

»Reg. 105529 / Admissió a tràmit i tramesa a la Comissió competent: Mesa del Parlament, 17.02.2015

»A la Mesa del Parlament

»D'acord amb el que estableixen els articles 140 i 146 del Reglament del Parlament de Catalunya i per tal de donar compliment a la Resolució 782/X, sobre el Centre d'Internament d'Estrangers de la Zona Franca, de Barcelona (tram. 290-00700/10), us informo del següent:

»En relació al punt 3.a, en data 14 d'octubre de 2014 em vaig adreçar al Ministre de l'Interior per fer-li arribar el text d'aquesta Resolució, en virtut de la qual s'insta a demanar informació sobre els incidents que van ocórrer al CIE de Barcelona els dies 31 de desembre de 2013 i 2 de gener de 2014, sense rebre, a data d'avui, resposta concreta en relació a aquests fets. Pel que fa al punt 3.b, manifestar que tan bon punt es reuneixi la Junta de Seguretat de Catalunya es demanarà informació complerta sobre l'actuació del Cos Nacional de Policia en aquests incidents abans esmentats.

»Barcelona, 11 de febrer de 2015

»Germà Gordó i Aubarell
Conseller de Justícia»

Nombroses persones afirmen que existeix una sala sense càmeres que s'utilitza com a sala de càstig on podrien produir-se tots els abusos i maltractaments físics. Quan es denuncia un possible maltractament per part de SOS Racisme, la persona que ha patit l'agressió és expulsada ràpidament.

Alguns interns denuncien també baralles i abusos dels Polícies Nacionals i les entitats pels DDHH asseguren que els polícies no tenen cap formació per tractar amb estrangers, els mateixos polícies es queixen de que és una destinació difícil de gestionar per la seva manca de coneixement.

Tanquem els CIE, ha assegurat en diverses ocasions que la situació en aquests centres continua sent la mateixa des de la seva creació, malgrat totes les declaracions d'intencions i la proposta de reglament del Govern del de l'Estat. Consideraven a més que malgrat s'apliqués el protocol que proposava el ministre de l'Interior Jorge Fernández Díaz, no s'haurien evitat les morts.

Totes les entitats i experts que han comparegut davant el Grup de Treball del Model de Centres d'Internament d'Estrangers han coincidit en una crítica d'arrel al model de Centres d'Internament d'Estrangers, i la pràctica totalitat en la viabilitat de la proposta del seu tancament.

3. INCOHERÈNCIA DE L'ESTAT DE DRET

Als CIEs els estrangers no comunitaris en situació irregular poden ser retinguts fins a 60 dies mentre es tramita l'expulsió al país d'origen, si no es resolen els tràmits se'ls deixa en llibertat. Cap reglament regula les visites, ni les condicions sanitàries, ni l'assistència jurídica, ni la prevenció de maltractaments fet que també es denuncia per la Defensora del Pueblo. Tots els Centres d'Internament de la Unió Europea tenen en comú l'opacitat i la dificultat per entrar-hi fet que fa sospitar totes les entitats defensores dels DDHH.

Les entitats per DDHH insisteixen en denunciar que moltes de les persones que retenen en CIEs no han comès cap delictes, són empresonats per faltes administratives i això no es pot castigar amb privació de llibertat. Això qüestiona els principis de l'Estat de Dret, per legitimitat i proporcionalitat.

Aquestes persones que només estan en procediment administratiu que haurien de tenir recurs conviuen amb altres persones que estan condemnades amb procés d'expulsió i també indocumentats amb delictes. Tres tipologies d'interns que dificulten la seva convivència i gestió. Una privació de llibertat sense regulació.

Al Centre de Zona Franca no s'hi admeten dones, si es detenen dones en aquesta situació d'irregularitat administrativa a Catalunya són deportades a altres centres de València i Madrid sense dret a acomiadar-se.

Les entitats pels DDHH també denunciaven diferents tipologies d'internats que no són compatibles amb l'Estat de Dret:

– Irregularitat sobrevinguda que pot derivar en una detenció i retenció al centre d'internament, persones amb fills catalans que viuen aquí i han estat expulsades al seu país d'origen (George...)

– Detenció i retenció d'alguna persona sense papers tot i que al seu país d'origen no hi ha conveni signat amb Espanya per fer efectiva l'expulsió

– Persones refugiades que fugien de situacions en conflicte o catàstrofes naturals que han estat retornades a aquestes situacions de perill per la seva vida

El Reglament que havia de regular el funcionament del CIE es va començar a redactar al 2009 però era un esborrany darrer un altre esborrany que no va ser aprovat fins el 14 de març del 2014 (amb 28 anys de retard).

Fins a l'entrada en vigor del reglament el govern espanyol s'havia compromès a separar les persones amb antecedents penals de les que no en tenen i a deixar entrar «algunes» entitats però sense especificar quines ni com, i a no deportar a qui acreditat arrelament social. Malgrat tot les entitats denunciaven que aquests compromisos no s'estaven duent a terme, tot i voler tancar els CIE com a primera demanda, també sol·licitaven la fi del règim carcerari, del model policial i de les identificacions policials pel color de la pell prohibides per les Nacions Unides i la Unió Europea.

El reglament no garanteix adequadament el dret de les persones internes, atorga novament un ampli marge d'arbitrarietat als directors dels CIEs, i no introdueix elements essencials que ja havien estat garantits a través de les resolucions dels diferents Jutges de Control.

No es garanteix ni l'Estat de Dret, ni la llibertat per als estrangers que són internats al Centre d'Internament d'Estrangers.

Concretament l'informe de la Sindicatura de Greuges del 2012 denuncia que:

«El Govern espanyol incompleix la Llei d'estrangeria pel fet de no aprovar el Reglament per als CIE

»En el moment actual es troben pendents de desplegament reglamentari els articles 62 i 62 bis, que són aquells que la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (en endavant LOES), dedica al règim dels CIE. L'articulat de la Llei és molt general i difícil d'aplicar. Per aquest motiu, la darrera modificació de la LOES, introduïda per la Llei orgànica 2/2009, d'11 de desembre, va establir, en la disposició addicional tercera, que «el Govern, en el termini de sis mesos, ha d'aprovar un Reglament que desplegui el règim d'internament dels estrangers». Han transcorregut més de dos anys des de llavors sense que s'hagi anat més enllà de l'avantprojecte.

»Aquesta situació de límits jurídics en què es troben els interns als CIE ha fet que cadascun dels nou que hi ha a l'Estat espanyol s'hagin regit per les normes de funcionament acordades pels seus directors. La llei esmentada més amunt estableix que «els llocs d'internament per a estrangers no tenen caràcter penitenciari» i que «els estrangers internats estan privats únicament del dret ambulatori». També insisteix que «han d'estar dotats de serveis socials, jurídics, culturals i sanitaris». Tanmateix, nombrosos informes documenten les pèssimes condicions humanitàries en les quals es troben i la violació constant dels drets humans, com ara el dret a la integritat física i moral, a la salut, a l'assistència jurídica i social, etc. Hi ha diferències significatives entre les persones retingudes en un CIE. Segons la seva condició migratòria hi ha els immigrants interceptats quan arriben a territori espanyol, els que han complert pena de presó, els que estan en una situació irregular (sobrevinguda o permanent) establerts a Espanya. Entre aquests, malauradament hi ha persones respecte de les quals no s'hauria d'haver sol·licitat ni autoritzat l'expulsió, com ara les persones amb arrelament, amb família o fins i tot amb fills.

»En aquest sentit, enguany el Síndic ha rebut queixes de persones internades al CIE de la Zona Franca i sobre els quals hi havia una ordre d'expulsió imminent malgrat que hi havien indicis raonables d'arrelament. Així, dos dels casos tenien fills nascuts a Catalunya menors d'edat (6 i 2 anys).

»Davant la urgència del cas, el Síndic va demanar per carta al ministre de l'Interior del Govern espanyol, Jorge Fernández Díaz (amb còpia a la delegada del Govern central a Catalunya i a la defensora del poble llavors en funcions), que estudiés la revisió de l'ordre d'expulsió, apellant, d'una banda, al principi general de l'interès superior de l'infant, en la mesura que la Convenció dels drets de l'infant reconeix la importància fonamental de la reunió de la família i la no-separació de l'infant de la seva família contra la seva voluntat sempre que no sigui necessària per al seu interès primordial (articles 9 i 10); i de l'altra, a la situació d'arrelament que comporta disposar d'una residència estable, vida en família i fills nascuts a Catalunya.

»Atesos els antecedents de manca de col·laboració de la Delegació del Govern de l'Estat a Catalunya amb el Síndic de Greuges en dos casos que se li van adreçar sobre fets ocorreguts al CIE de la Zona Franca, en aquesta ocasió el Síndic va reiterar al ministre d'Interior que, d'acord amb l'article 59 de la Llei del Síndic, l'Administració central a Catalunya pot rebre sol·licituds de col·laboració del Síndic de Greuges sobre fets i circumstàncies que, tot i que siguin competència del Govern central, afectin drets de persones residents a Catalunya.

»No obstant això, uns dies més tard el Síndic va tenir coneixement que les persones que s'havien adreçat i que tenien l'ordre d'expulsió decretada van ser expulsades.

»Una de les queixes també posava en coneixement del Síndic l'existència de possibles maltractaments per part dels funcionaris adscrits al CIE de la Zona Franca, arran de la demanda que un metge assistís un altre intern que es queixava des de feia hores de forts dolors al ronyó, tot i que, malgrat la seva situació, no havia estat atès per cap metge. Davant d'aquesta denúncia, el Síndic va obrir una investigació de la qual es desprèn l'existència un certificat mèdic que constata que un intern del CIE va ser portat a un centre d'urgència d'atenció primària, que va diagnosticar un traumatisme toràcic.

»*Les persones ingressades als CIE estan en una situació de llimbs jurídics*

»En aquest sentit, el Síndic va traslladar l'informe a la Fiscalia en cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que al seu torn el va trametre a la Fiscalia Provincial de Barcelona perquè el remetés al fiscal delegat del Servei d'Estrangeria, que és el competent per al coneixement dels fets denunciats.

»Posteriorment, es va rebre una comunicació de Fiscalia de Barcelona segons la qual s'acorda l'arxivament de les diligències d'investigació que es van tramitar, motiu pel qual es van donar per finalitzades les actuacions iniciades.»

MigraStudium, la Campanya pel tancament del Centre d'Internament d'Estrangers i SOS Racisme en el seu document conjunt dirigit als grups parlamentaris consideren:

«Necessari trencar amb la creença que la competència per tancar els CIEs és de la Unió Europea i que per tant, sota l'actual marc normatiu europeu, l'Estat Espanyol no té competència per a tancar-los. La Directiva de retorn de la UE, en el seu article 14.1, estableix que «els Estats membres podran mantenir internats als nacionals de tercers països que siguin objecte de procediments de retorn». Segons aquest «l'existència dels CIEs no és obligada ni a l'estat espanyol no a qualsevol altre estat de la UE». Sense canviar cap coma de la legislació europea, demà, amb majoria i voluntat política, es podrien tancar els CIEs, ja que la Directiva només estableix que poden existir aquests centres.

Un altre aspecte important a situar en el debat és la utilitat dels CIEs en relació a l'actual política migratòria, més enllà del debat de fons sobre aquesta que és necessari abordar.

En primer lloc, cal destacar que del total de persones internades al 2013, tan sols el 52,49% van ser efectivament expulsades. Així mateix, un gran nombre d'elles podrien haver estat deportades directament des d'un centre penitenciari, ja que es tracta de substitucions de condemna penal.

Cal preguntar-se també sobre quin volum de moviments migratoris negatius (tornades) suposen les deportacions forçoses en relació amb els moviments migratoris no forçosos? El total de deportacions realitzades

al 2013 (23.889) representa tan sols el 6% dels moviments migratoris de tornada no forçosa (396.658). I el total de deportacions forçoses realitzades des dels CIEs (9.002) no arriba a representar ni l'1% de les tornades no forçoses que es van produir aquest mateix any.

Per tant, sense un canvi profund de la política migratòria, i aplicant el que recull la legislació; *es podrien tancar els CIEs amb caràcter immediat, i l'impacte en els fluxos migratoris seria pràcticament inexistent.*

Cal tenir en compte els alts costos econòmics, es destina una quantitat important de diners a la detenció, internament i deportació de persones migrants. L'any 2013 es van destinar 11 milions d'euros tan sols a vols col·lectius de deportació. El cost mitjà per persona internada és al voltant de 100 euros diaris, sense incloure el cost de les infraestructures. Cal tenir present la dificultat d'obtenir dades públiques sobre aquestes informacions.

En relació a les deportacions, i remarquant que el nostre punt de partida és acabar amb les deportacions forçoses, també és important parlar de l'existència de mesures més garantistes que permeten dur a terme les deportacions sense que existeixin els CIE. Algunes d'aquestes opcions són: com la retirada de Passaport, el control domiciliari o la compareixença quinzenal a comissaria. Així mateix, les persones que hagin vist substituïda la seva pena privativa de llibertat per una Sentència penal podrien ser internades en Centres Penitenciaris i no als CIEs.

Finalment, no podem obviar la connexió entre l'existència de controls policials basats en perfils ètnics, els vols de deportació i l'augment dels internaments al CIE. Aquests controls són discriminatoris i racistes; a més vulnereu drets fonamentals, atempten contra la dignitat de les persones i contra el dret a la lliure circulació de les persones; així com també incompleixen els criteris fixats en la legalitat vigent, soscant els principis de l'Estat de dret. Per tant són il·legals.

Tenen un caràcter injust, perquè la seva aplicació produeix segregació social i agreuja la diferenciació entre la població autòctona i l'estrangera. Són pràctiques que generen un imaginari estigmatitzador que relaciona migració i delinqüència, presentant a la població migrada com a malfactors i enemics, sempre sota sospita, la qual cosa origina xenofòbia i racisme social. A més l'alta freqüència dels controls reforça la sensació d'inseguretat i provoca alarma social i degrada la convivència i la cohesió social als barris.

Document presentat pel G Mixt (reg. 120165)

El debat entorn els CIEs, la seva utilitat, la idoneïtat i l'encaix que presenten en un marc jurídicopolític que es pretén garantista des de la perspectiva de les persones amb situació de vulnerabilitat, requereix, necessàriament, tenir present el debat entorn la política migratòria. I aquest debat situa, també obligatòriament, en

un marc de referència que contempla la política geoestratègica global. Podem afirmar, en aquest sentit, i a tall d'exemple, que es podrien tancar els CIEs amb caràcter immediat, i l'impacte en els fluxos migratoris seria pràcticament inexistent.

Tanmateix, el Grup de Treball constituït, les compareixences que l'han fet possible i que l'han dotat d'expertesa, i el conjunt d'entitats i moviments socials que des de fa temps treballen en l'àmbit de la defensa dels drets humans, es marca com a objectiu revisar el model dels centres d'internament d'estrangers, i és, sobre aquesta qüestió, que el grup parlamentari Mixt CUP-AE, fa seves totes i cadascuna de les consideracions que han fet arribar les entitats més directament implicades en l'àmbit de les persones migrades i en el de la defensa dels drets humans.

Document presentat pel GP CiU (reg. 120272)

Els centres d'internament d'estrangers (CIE) neixen per primer cop amb la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol, sobre Drets i Llibertats dels estrangers com a mesura cautelar vinculada a un expedient d'expulsió.

L'any 2008 es promulga la Directiva 2008/115/CE, de 16 de desembre, que regula les normes i procediments de retorn dels extracomunitaris en situació irregular. I l'any 2009 en una de les reformes de la Llei d'estrangeria es crea la figura del jutge de control que millora significativament el control de les condicions d'internament.

Finalment, l'any 2014 el Consell de Ministres aprova el Reial Decret 162/2014, de 14 de març, pel que s'aprova el reglament de funcionament i règim interior dels centres d'internament d'estrangers.

També cal tenir en compte els compromisos internacionals adoptats per part de l'Estat espanyol com a membre de Schengen que fan que la desaparició dels centres d'estrangers comporti una disfunció en la sistemàtica de la gestió si no es planteja una alternativa real a la situació.

Des del grup de CiU vam estar d'acord i vam votar a favor de la creació d'un grup de treball dins de la Comissió de Justícia i Drets Humans que avalués la revisió del model actual dels CIE, atès que plana sobre el funcionament d'aquests centres la ineficàcia i la opacitat de la seva gestió.

Creiem en una alternativa al CIE, sempre dins l'ordenament jurídic europeu i modificant la normativa estatal amb matèria d'estrangeria, si s'escau, per tal de canviar el model de centres d'internament.

Document presentat pel GP C's (reg. 120312)

PROPOSTA DE CONCLUSIONS DEL GRUP DE TREBALL DE REVISIÓ DEL MODEL DELS CENTRES D'INTERNAMENT D'ESTRANGERS

A pesar de que la legislació espanyola define los Centros de Internamiento de Extranjeros (CIE) como establecimientos de carácter no penitenciario donde son internados cautelarmente extranjeros que están pendientes de la ejecución de la orden de expulsión a su país de origen, la realidad es que los CIE de facto son cárceles sin las garantías penitenciarias establecidas legalmente, a pesar de que en la mayoría de los casos, las personas que permanecen encerradas allí no han cometido ningún delito.

El Reglamento de Régimen interior de los CIE no soluciona ni las carencias ni las deficiencias denunciadas insistentemente por las Organizaciones No Gubernamentales (ONG), aparte que es excesivamente discrecional y deja la mayoría de casos y cuestiones concretas diarias en manos del criterio del Director del Centro, lo que provoca también una judicialización constante a problemas cotidianos.

Por otra parte, existe una opacidad absoluta sobre el estado y funcionamiento de los CIE.

Los CIE padecen graves insuficiencias y defectos que han sido señalados por el Defensor del Pueblo, el Síndic de Greuges, la fiscalía y los juzgados de control de los propios CIE y las ONG como SOS Racismo, que han constatado que las limitaciones de los derechos de los extranjeros en los CIE van mucho más allá de la privación de libertad, y se debe trabajar para mejorar sus insuficiencias y defectos y evitar violaciones de derechos humanos denunciados, y garantizar el Derecho de Asilo, mientras no haya otra alternativa legal y de política común europea en materia de extranjería.

La detención y el ingreso en un CIE debería ser la última medida a adoptar por parte de la Administración, y se comprueba que es la prioritaria, desoyendo todo tipo de Resoluciones de la Asamblea General de las Naciones Unidas, como la Resolución 63/184 sobre la protección de los migrados, de 18 de Diciembre de 2008, o Informes tan relevantes como el del Relator Especial sobre los Derechos Humanos de los Migrantes, donde informa de alternativas a la detención administrativa de los migrantes, como pueden ser la retención de documentación, la libertad condicional, las comparecencias periódicas ante las autoridades, la libertad vigilada o la obligación de permanecer en un determinado domicilio.

Document presentat pel GP ERC (reg. 120399)

Primer. En data 19 de desembre de 2013 la Comissió de Justícia i Drets Humans del Parlament dirigeix una petició per escrit a la delegada del Govern d'Espanya a Cata-

lunya, María de los Llanos de Luna, per tal d'obtenir l'autorització de visita al CIE de Zona Franca de Barcelona.

En data 3 de gener de 2014, Emilio Ablanedo Reyes subdelegat del Govern a Barcelona, dirigeix una carta als membres de la Comissió de Justícia i Drets Humans denegant la seva petició i obligant als diputats del Parlament de Catalunya a integrar-se en una comissió formada per membres del Congrés i del Senat.

En data 21 de gener de 2014 els grups integrants de la Comissió de Justícia i Drets Humans demanen empara a la Mesa del Parlament.

El 23 de gener es manté el criteri per part de la Delegació del Govern, que els diputats s'han d'integrar a la comissió del Congrés i el Senat, i finalment es realitza la visita el dia 30 de gener.

Segon. A la Moció 156/X del Parlament de Catalunya sobre les garanties jurídiques i la tutela dels drets fonamentals de la població immigrant a Catalunya, al seu punt quart estableix «El Parlament de Catalunya insta la Mesa de la Comissió de Justícia i Drets Humans a proposar la creació d'un grup de treball perquè elabori una proposta de revisió i superació del model actual dels centres d'internaments d'estrangers».

Tercer. El Grup de Treball de Revisió del Model ha desenvolupat les següents sessions de treball, 15 de gener, 12 de febrer, 12 de març, 21 d'abril i 9 de juny i han comparegut les següents persones: M. Carmen Valenzuela Hidalgo (diputada de la Comissió d'Estrangeria de l'ICAB), juntament amb Josefa Gutiérrez Mangas (coordinadora de la Comissió d'Estrangeria de l'ICAB), Carles Bertran i Bruguera (responsable de migracions CCOO de Catalunya i director del CITE), Maria Elena Bedoya Muriel (assessoria jurídica CITE-CCOO Catalunya), Samir Kollech Allali (representant d'AMIC-UGT), Concha Par López Pinto (representant de l'Associació Catalana de Professionals d'Estrangeria (ACPE)), el síndic de greuges (Rafael Ribó i Massó), Andrés Garcia Barrio (advocat especialitzat en drets humans, membre de l'Observatori del Sistema Penal i Drets Humans de la Universitat de Barcelona i també de la Plataforma Tanquem els CIEs), Fernando Rodríguez Rey (fiscal delegat d'estrangeria), acompanyat de Pilar Izaguerri i Gracia, José Miguel Sánchez (professor titular de Dret Penal de la URJC), Cristina Fernández Bessa (Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la Universitat de Barcelona), Alba Cuevas Barba (directora de SOS Racisme Catalunya), Mireia Vehí Cantenys (plataforma Tanquem els CIE), José Javier Ordóñez Echeverría (Associació Catalana per a la defensa dels Drets Humans), Margarita Garcia (responsable del Programa de visites als interns del CIE de la Fundació Migrastudium), el jutge titular del Jutjat d'Instrucció número 1 de Barcelona (Joaquín Aguirre López).

IV. CONCLUSIONS APROVADES PER LA COMISSIÓ DE JUSTÍCIA I DRETS HUMANS

La Comissió de Justícia i Drets Humans, en la sessió del 2 de juliol de 2015, ha aprovat les conclusions següents amb relació a la revisió del model dels centres d'internament d'estrangers:

INTRODUCCIÓ

Autoregulació del procés migratori

El procés migratori es troba en un moment d'autoregulació. Espanya, d'ésser un estat receptor, ha passat a ésser un estat del qual se'n va més gent que no pas n'hi arriba: al 2013, 396.000 estrangers van abandonar l'Estat espanyol de manera voluntària (un descens d'un 7'82% de població estrangera), i 23.889 el van abandonar de manera forçosa (en nombres rodons, 8.700 denegacions, 5.000 devolucions i 9.000 expulsions), de manera que les 14.000 devolucions i expulsions forçoses són una quantitat irrisòria amb relació a les persones que han abandonat l'Estat de manera voluntària.

El nombre de persones internades en un CIE fou de 9.002, i, d'aquestes, 4.726 foren expulsades: només el 52% de les persones internades en un CIE, doncs, foren expulsades, un nombre d'expulsions que representa un 1% amb relació als retorns. Es garanteix l'assistència lletrada en tots els supòsits de detenció per a expulsió i, en aquest sentit, el Consell General del Poder Judicial, el Ministeri de l'Interior i el Consell General de l'Advocacia abordin, en col·laboració amb les entitats relacionades amb els CIE, la creació d'un sistema que garanteixi el dret de defensa i l'assistència lletrada a les persones amb ordre d'expulsió a qui es vulgui sotmetre a deportació forçosa sense internament en un CIE, i que garanteixi específicament a les persones processades per un delictes el dret de defensa i el dret preceptiu de comprensió de la informació sobre el procediment, per tal que les circumstàncies específiques de cada cas es puguin integrar en l'enjudiciament, especialment pel que fa als delictes lleus, atenent circumstàncies d'arrelament familiar, social i laboral, no forçosos que es produeixen a l'actualitat. Per tant, la utilitat de les expulsions per a mantenir la regulació de la immigració és nul·la.

Pel que fa al cost de mantenir aquest nombre de deportacions forçoses, cal remarcar que al 2013 Espanya es va gastar només en vols 11 milions d'euros, i cal sumar a aquesta xifra el cost del manteniment dels CIE.

Els CIE com a anomalia jurídica

Els CIE són una anomalia en l'ordenament democràtic del nostre país. Són establiments amb condicions inferiors a les dels centres penitenciaris, no tenen la consideració de centre penitenciar i bona part de les persones que hi són recloses hi ingressen sense cap decisió judicial prèvia. I cal tenir present que tots els objectius plantejats per les normatives europees es podri-

en aconseguir sense haver de dotar-se d'aquest tipus d'establiment.

Hi ha opacitat sobre les condicions reals del funcionament dels CIE. Fins i tot hi ha problemes en l'aplicació de les disposicions legals vigents per al control dels CIE, i el poder judicial pateix una superposició inadmissible que en limita l'actuació, amb l'agreujant que la població reclusa no pot recórrer al poder judicial i, si ho fes, no obtindria cap resolució fins mesos o anys després d'haver-se fet efectiva l'expulsió.

El nou reglament sobre els CIE autoritza la possibilitat d'ingressos temporals provisionals, que resulta inadmissible; no regula espais de llocs de contenció com les sales dels aeroports; no concreta l'assistència sanitària, ni el temps ni la durada de les visites, ni les trucades, ni els terminis per a portar a terme la repatriació; no recull les exigències del Síndic de Greuges amb relació a l'ús de la força, i admet que hi hagi espais de contenció o celles d'aïllament (en contravenció del protocol d'Istanbul i de la normativa reguladora pròpia); no estableix l'obligació d'utilitzar càmeres d'enregistrament d'imatges; regula la possibilitat d'utilitzar armes de foc a l'interior dels centres, cosa del tot forassenyada, i autoritza els registres personals amb nus integrals, per bé que el Síndic de Greuges ha aconseguit canvis en la praxi quotidiana i el Tribunal Suprem ha anul·lat i modificat preceptes amb relació a les armes, les famílies d'interns pendents d'expulsió, els internaments successius que esquiven la limitació dels seixanta dies, la intimitat personal i la seguretat.

Al CIE de Barcelona s'ofereix des de principis del 2015 el Servei d'Orientació Jurídica, que prové d'un acord entre el Col·legi d'Advocats de Barcelona i el Ministeri de l'Interior i que es presta dilluns, dimecres i divendres, de nou a dues, a càrrec de dos lletrats, que assessoren els interns que ho sol·liciten sobre qüestions relacionades amb el l'internament, a més de facilitar-los la relació amb els advocats respectius.

Així mateix, hi ha un control judicial que porten a terme dos jutjats d'instrucció de Barcelona (el núm. 1 i el núm. 30), que auditen el CIE d'una manera alterna, per mitjà de visites i entrevistes amb els interns, i hi ha a més un fiscal delegat en estrangeria que exerceix les funcions encomanades al Ministeri Públic dins la seva especialitat.

Tots ells poden fer les visites sense necessitat de comunicació prèvia a la direcció del Centre.

Necessitat de revisió del model

Es tracta d'encetar una reflexió en profunditat sobre la política migratòria i sobre les implicacions que té per als drets de les persones que la pateixen. Pràctiques com les deportacions forçoses en macrovolts –en què s'arriben a utilitzar com la sedació forçosa– o les deportacions exprés –que s'executen sense ni tan sols garantir el dret a l'assistència lletrada– obliguen a re-

visar les implicacions d'una política migratòria basada en l'internament i l'expulsió, que atempta contra la dignitat de les persones, el dret a viure en família i, en algunes ocasions, fins i tot, el dret a la vida.

1

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a exigir al Govern de l'Estat que:

a) Iniciï en el termini més breu possible un procés que condueixi al tancament progressiu dels centres d'internament d'estrangers (CIE), atès que la Directiva europea (Directiva 2008/115/CE del Parlament Europeu i del Consell, del 16 de desembre, relativa a normes i procediments comuns als estats membres per al retorn dels nacionals de països tercers en situació irregular) no en prescriu l'existència obligatòria, i pel fet que és possible d'aplicar mesures cautelars alternatives a l'internament, com ara la presentació periòdica davant l'autoritat, el dipòsit de documentació, l'obligació de residir en un indret determinat o el règim de llibertat vigilada.

b) Potenciï, amb caràcter transversal i en coordinació amb el sistema judicial, el desplegament de les mesures cautelars alternatives a l'internament de les persones en situació administrativa irregular que regula l'article 61 de la Llei orgànica 4/2000, de l'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, en tot cas fins a una resolució ferma de l'expedient administratiu.

c) Garantir el caràcter autènticament excepcional de la mesura cautelar d'internament, aplicable només després d'haver-se dictat, i després d'haver fracassat en l'assegurament de l'expulsió dictada les mesures cautelars diferents a l'internament que regula l'esmentada Llei orgànica 4/2000.

2

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a exigir al Govern de l'Estat que adequï les normes d'actuació en les repatriacions i en el trasllat de detinguts per via aèria o marítima, dictades l'any 2007 per la Direcció General de la Policia, amb la finalitat que no es vulnerin els drets humans, que es prohibeixi tota forma de sedació forçosa de les persones sotmeses a deportació, que es prohibeixi lligar-les amb corretges o immobilitzar-les amb camisa de força i que s'asseguri la transparència total dels trasllats i les repatriacions.

3

El Parlament de Catalunya manifesta que les identificacions de persones efectuades per membres dels cossos i forces de seguretat no poden ésser arbitràries ni poden basar-se en el perfil ètnic de les persones que en siguin objecte, i que els responsables dels cossos i forces de seguretat de l'Estat han de vetllar d'una manera més intensa perquè en la formació i en els protocols de procediments de requeriments per a les identificacions

no prengui en consideració aquesta variable i s'eviti el que tant el Síndic de Greuges com el Defensor del Poble (per mitjà de la Resolució 17/2009) han anomenat «controls ètnics».

En aquest sentit, el Parlament de Catalunya expressa que els supòsits de detenció per a expulsió s'han de regir per criteris absolutament restrictius i que en tot cas s'han d'haver exhaurit els terminis de sortida voluntària concedits en un procediment previ d'expulsió ordinari, per damunt del preferent, amb totes les garanties de defensa jurídica gratuïta, si s'escau, per a la persona de qui s'insta l'expulsió.

Amb aquesta objectiu, el Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a:

a) Fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè prohibeixi a Catalunya de manera explícita i amb caràcter immediat els controls policials basats en el perfil ètnic de les persones.

b) Fer les gestions pertinents per a garantir que ni els ajuntaments, ni el Departament d'Interior ni el Ministeri de l'Interior no permetin controls policials de documentació basats en el perfil ètnic de les persones.

4

El Parlament de Catalunya, amb relació a les persones estrangeres en situació de compliment penitenciari:

a) Manifesta que s'han d'adequar i intensificar els procediments de tractament penitenciari i classificació, i també els de col·laboració consular, a fi de garantir l'atenció individualitzada, l'arrelament familiar i la reinserció social amb criteris d'igualtat i no-discriminació.

b) Manifesta que s'ha de promoure que a l'interior dels centres penitenciaris de Catalunya hi hagi un servei específic d'atenció jurídica a persones estrangeres per tal d'afavorir processos de regularització o asil polític.

c) Manifesta que en els casos de llicenciament definitiu de la condemna d'interns estrangers sense regularització de residència s'ha de prioritzar la posada en llibertat judicial.

d) Insta el Govern de la Generalitat a complir l'apartat 3.f de la Moció 156/X del Parlament de Catalunya, sobre les garanties jurídiques i la tutela dels drets fonamentals de la població immigrant a Catalunya, i abandonar la pràctica consistent en el lliurament directe als cossos de policia de l'Estat de les persones en situació administrativa irregular que són posades en llibertat en haver complert la condemna en un centre penitenciari perquè siguin internades al CIE.

5

El Parlament de Catalunya insta el Govern a promoure:

a) La creació d'un comitè d'experts que elabori una proposta sobre el marc de polítiques d'estrangeria i

migratòries, amb la participació activa de les organitzacions de defensa dels drets humans.

b) La creació d'una comissió mixta de seguiment permanent del Centre d'Internament d'Estrangers de la Zona Franca de Barcelona.

6

El Parlament de Catalunya manifesta que els centres d'internament d'estrangers, com a expressió de l'actual política migratòria i d'expulsions impulsada pel Govern espanyol, i accentuada per la recent aprovació de la reforma de la Llei de seguretat ciutadana, que aprova les «devolucions en calent», constitueix un clar atemptat al contingut essencial del dret a la dignitat que, com a base de la resta de drets fonamentals, ha d'inspirar les polítiques públiques pròpies d'un estat democràtic i de dret.

7

El Parlament de Catalunya manifesta que l'internament preventiu i sistemàtic de persones estrangeres en situació administrativa irregular que no hagin comès cap delictes és contrari al dret a la llibertat i a la seguretat personals proclamat per l'article 3 de la Declaració universal dels drets humans i per l'article 9 del Pacte internacional dels drets civils i polítics, pel fet de tractar-se d'una mesura legislativa desproporcionada amb relació a l'objectiu de l'Estat de regular les migracions, i recorda que el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals obliga els estats membres a vetllar pel compliment i el respecte dels drets humans de totes les persones i a promoure actuacions específiques de reforç adreçades als col·lectius més vulnerables.

8

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents perquè el Ministeri de l'Interior escometi les millores següents en la garantia dels drets de les persones internades en els centres d'internament d'estrangers:

a) Instalar d'una manera immediata banys dins les cel·les, tal com ha demanat el Jutjat de Control del CIE de Barcelona.

b) Establir un conveni entre la sanitat pública i el centre d'internament d'estrangers, perquè l'assistència sanitària sigui proporcionada pel sistema públic, dins el mateix centre, perquè es garanteixi la prestació del servei sanitari durant les vint-i-quatre hores del dia, atenent les peculiaritats de malalties diagnosticades, malalties mentals o discapacitats, i perquè es faciliti i millori l'accés dels interns a proves radiològiques, amb especial vigilància, control i prevenció de malalties contagioses i amb control de plagues d'insectes.

c) Garantir al CIE de Barcelona, en virtut de la Directiva 2008/115/CE, el dret a l'assistència sanitària permanent, el dret a cel·les individuals i el dret a la intimitat i a l'honor, i garantir també amb caràcter permanent la visita i el treball dels professionals públics i les entitats de l'àmbit sociosanitari de Catalunya.

d) Adequar sales per garantir les visites vis-a-vis familiars i íntims al CIE de Barcelona, de la mateixa manera que es garanteixen a les persones privades de llibertat en centres penitenciaris, ampliar el nombre d'aquestes sales i garantir que les visites tinguin lloc en condicions de privacitat, especialment pel que fa als drets dels menors, amb un espai adequat perquè els infants puguin relacionar-se amb llurs progenitors, i també un espai d'intimitat real per als vis-a-vis íntims.

e) Instalar camères de videovigilància al CIE de Barcelona, a fi d'incrementar la seguretat dels interns enfront de possibles agressions per part d'altres reclusos o de maltractaments.

f) Millorar la connexió existent en autobús de transport públic entre el CIE de la Zona Franca de Barcelona i el centre de la ciutat i també la connexió amb la resta de mitjans de transport que connecten l'àrea metropolitana.

9

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè:

a) S'avisí les persones internes al CIE, amb antelació suficient, de les dades relatives al vol de deportació (dia, hora i lloc de sortida del vol), a l'efecte de garantir que puguin encarar psicològicament la deportació i que es puguin acomiadar adequadament dels familiars i altres persones pròximes.

b) Es garanteixi el dret de les persones privades de llibertat internades al CIE a mantenir comunicacions amb familiars, amics, advocats i entitats socials; s'ampliï el nombre de cabines telefòniques al CIE; es garanteixi que les persones sense recursos es puguin comunicar amb llurs familiars i advocats, i es garanteixi de manera permanent el sistema de comunicació telefònica per mitjà de la autorització de mòbils a tots els interns perquè puguin mantenir el contacte amb llurs familiars i advocats.

c) Es garanteixi un servei de traducció per a les persones internades al CIE, en el moment en què es produeixi l'internament, de manera que es puguin entreveïr amb la representació lletrada i amb les entitats socials amb qui contacti la representació lletrada.

d) Es garanteixi que els interns al CIE es puguin relacionar amb el jutge de control corresponent i puguin tenir còpies de llurs peticions i queixes.

e) Es reforci la figura del jutge de control del CIE amb més mitjans personals i materials.

f) Es respectin les creences religioses i culturals dels interns al CIE.

10

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè, en virtut del que estableix la Sentència 807/2015 del Tribunal Suprem, del 10 de febrer de 2015, s'asseguri el compliment de la Directiva 2008/115/CE, que obliga que els interns que constitueixen una família puguin gaudir d'un allotjament separat que els asseguri la unitat i la intimitat, es garanteixi que les armes de foc no seran la mesura ordinària per a mantenir la seguretat en els centres d'internament d'estrangers, s'asseguri que en cap cas una persona estrangera no serà internada més d'una vegada per les mateixes causes en un mateix expedient i s'asseguri que no es farà cap registre personal dels interns que no respecti els principis de necessitat i proporcionalitat en la ponderació de l'equilibri entre la seguretat del centre i els drets de l'intern a la seva dignitat i intimitat.

11

El Parlament de Catalunya constata que l'actual política de protecció internacional i de garantia del dret d'asil és molt deficitària a l'Estat espanyol i manifesta que, per tal de revertir de manera urgent aquesta situació, denunciada per les autoritats europees i les entitats de drets humans internacionals, cal que la detecció i la protecció internacional de les persones susceptibles de trobar-se en una situació d'ésser reconeguda com a asil polític constitueixi una clara prioritat en les polítiques públiques. Amb aquest objectiu, el Parlament de Catalunya considera que:

a) S'han de promoure i reforçar els recursos materials, la formació especialitzada i els dispositius de tramitació per tal de garantir puguin acreditar efectivament llurs circumstàncies, i cal fer la reforma legislativa pertinent perquè l'acreditació es pugui sol·licitar a l'àmbit consular i diplomàtic a l'exterior.

b) S'ha de vetllar, en tots els casos de tramitació d'expulsió administrativa, perquè els dispositius d'atenció social, policial, judicial i sanitària incloguin de manera sistemàtica i protocol·litzada el sistema de verificació d'exclusió del supòsit de la situació de dret d'asil, atès que la protecció internacional és una obligació de les administracions.

c) S'ha de garantir que totes les persones susceptibles de sol·licitar protecció internacional siguin informades d'aquest dret en el moment d'ésser internades en un CIE, i en aquest sentit cal assegurar l'efectivitat del procediment de sol·licitud, amb una dotació extraordinària de personal i de mitjans materials, i, especial-

ment, cal millorar els mecanismes pels quals es garanteix l'efectivitat del dret d'asil o refugi de les persones que migren forçades per circumstàncies que els podrien donar accés a aquest estatus de protecció internacional.

12

El Parlament de Catalunya manifesta la necessitat que:

a) Els CIE operin amb criteris racionals de gestió i d'organització i amb una distinció clara de les funcions del personal, de manera que els membres dels cossos de policia de l'Estat duguin a terme exclusivament les funcions de seguretat que els corresponguin per raó del càrrec i que la gestió del centre i l'atenció als interns siguin dutes a terme per personal especialitzat, amb uns requisits i una formació equiparats als dels funcionaris de vigilància dels centres penitenciaris, i basats en les recomanacions del Defensor del Poble.

b) El personal que treballa als CIE, tant els membres del cos de policia com el personal especialitzat, rebi la formació contínua que es consideri necessària en matèria de drets humans, d'estrangeria, de protecció de persones, de demandes d'asil o de víctimes de determinats delictes, entre d'altres matèries, i també formació relacionada amb la psicologia i el tracte de les diferents casuístiques de convivència dins els CIE.

13

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè:

a) Permeti l'entrada del Síndic de Greuges al CIE de Barcelona, perquè hi pugui complir la missió de monitoratge i defensa dels drets de les persones internes que té encomanada per aquest Parlament.

b) Garanteixi les visites al CIE de Barcelona, sense restriccions, als diputats del Parlament de Catalunya, als regidors de l'Ajuntament de Barcelona i als representants de les entitats socials de defensa dels drets humans.

14

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè:

a) Es garanteixi que tota persona a qui s'identifiqui que es trobi en situació administrativa irregular, i especialment si s'ordena d'ingressar-la en un CIE, sigui convenientment informada, segons el que estableixen els articles 59.2 i 59 bis.2 de la Llei orgànica 4/2000, a fi que es puguin acollir, si escau, al que estableixen aquests articles.

b) El Ministeri de l'Interior revisi el protocol de deportació que regula les normes d'actuació en les re-

patriacions i en el trasllat de detinguts per via aèria o marítima, dictat l'any 2007, i s'atingui més estrictament, a l'hora de dictar qualsevol protocol futur sobre la matèria, al Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, del 4 de novembre de 1950, i a la resta d'instruments internacionals que garanteixen l'exercici de drets individuals als no nacionals i el ple respecte a la dignitat inherent i als drets individuals dels repatriats.

c) Es garanteixi l'assistència lletrada en tots els supòsits de detenció per a expulsió i, en aquest sentit, el Consell General del Poder Judicial, el Ministeri de l'Interior i el Consell General de l'Advocacia abordin, en col·laboració amb les entitats relacionades amb els CIE, la creació d'un sistema que garanteixi el dret de defensa i l'assistència lletrada a les persones amb ordre d'expulsió a qui es vulgui sotmetre a deportació forçosa sense internament en un CIE, i que garanteixi específicament a les persones processades per un delictes el dret de defensa i el dret preceptiu de comprensió de la informació sobre el procediment, per tal que les circumstàncies específiques de cada cas es puguin integrar en l'enjudiciament, especialment pel que fa als delictes lleus, atenent circumstàncies d'arrelament familiar, social i laboral.

d) Cessi la pràctica coneguda com a «deportació exprés», mitjançant la qual la policia deporta persones sobre les quals pesava una ordre d'expulsió (que és de caràcter administratiu), abans d'haver transcorregut el termini màxim de la detenció, de setanta-dues hores, sense avís previ, sense garanties d'un control jurisdiccional eficaç i sense que es pugui garantir l'assistència lletrada.

e) Garanteixi en la pràctica el caràcter excepcional del procediment preferent d'expulsió, i prioritzi, tal com disposa la Llei orgànica 4/2000, el procediment ordinari d'expulsió per damunt del preferent.

15

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè:

a) Segueixi les recomanacions emeses al setembre del 2001 pel comissari per als Drets Humans del Consell d'Europa, adreçades a tots els estats membres, pel que fa a la realització d'informes mèdics previs i posteriors a l'expulsió, per garantir que l'estat de salut física de la persona traslladada es manté després de la deportació, i també amb relació a la necessitat d'una major transparència d'aquests operatius i l'impuls d'un sistema de control independent dels vols de repatriació europeus.

b) S'estableixin, d'acord amb el Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans, del 16 de maig de 2005, mesures d'identificació de víctimes del tràfic de persones per tal d'evitar-ne

l'internament, de conformitat amb el que estableix l'article 59bis de la Llei orgànica 4/2000.

16

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè modifiqui el Reial decret 162/2014, del 14 de març, pel qual s'aprova el reglament de funcionament i règim interior dels centres d'internament d'estrangers, per establir-hi criteris de funcionament i règim interior més clars que evitin que els jutges de control hagin d'intervenir en aspectes més propis de la gestió que no pas del control d'aquests centres, i perquè, mentre no s'aprovi aquesta modificació, assegurui el compliment estricte, íntegre i garantista del Reglament.

17

El Parlament de Catalunya insta el Govern a vetllar perquè el Cos de Mossos d'Esquadra sigui proactiu a l'hora d'investigar eventuais denúncies de maltractaments o de tortura en el CIE de Barcelona o en el moment de la deportació.

18

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè:

a) Faci difusió pública dels programes de retorn voluntari i augmenti els recursos disponibles per a aquests programes, a fi de garantir que s'ofereixen a totes les persones en situació administrativa irregular, i que permeti d'acollir-s'hi en qualsevol moment previ a l'execució forçosa d'una expulsió.

b) Sol·liciti a les Corts Generals la derogació de la disposició addicional desena de la Llei orgànica 4/2000, de l'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (disposició que hi fou afegida per la Llei orgànica 4/2015, del 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana), que prova de donar cobertura legal a la pràctica del «rebuig en frontera», també conegut com a «devolució en calent».

c) Enfoqui el conjunt de l'ordenament jurídic en matèria d'estrangeria basant-se en criteris humanitaris i centrant-se en els drets reconeguts a la persona migrant, a la dignitat que li és inherent com a persona i a les garanties que cal oferir-li, reforçant el criteri del *favor libertatis* pel que fa a l'aplicació de mesures cautelars en cas de situació administrativa irregular de la persona migrant.

d) Rectifiqui la gasiva política d'asil i refugi i desisteixi d'una interpretació excessivament restrictiva dels supòsits per a la concessió d'aquestes formes de protecció internacional; amplii la seva contribució a l'acollida per part de diversos estats europeus de migrants rescatats a la Mediterrània o de persones traslladades des de camps de refugiats o desplaçades per conflictes

violents a la riba sud de la Mediterrània o a l'Orient Mitjà, i apliqui amb observança absolutament estricta i garantista el principi de no-devolució.

e) Efectuï un desplegament normatiu de les mesures cautelars diferents a l'internament, regulades per l'article 61 de l'esmentada Llei orgànica 4/2000, a fi de facilitar-ne l'aplicació en la pràctica com a autèntica alternativa a l'internament de persones en situació administrativa irregular que no es trobin subjectes a cap causa penal o condemna.

f) Modifiqui l'article 57.5 de la Llei orgànica 4/2000, a fi d'incloure-hi un nou apartat que reguli la no-imposició de la sanció d'expulsió (exceptuant-ne els casos a què fa referència l'enunciat de l'esmentat apartat 5 de l'article 57) a les persones que, havent disposat a Espanya d'autorització de residència, o de residència i treball, hagin passat de manera sobrevinguda a una situació administrativa irregular.

g) Introdueixi els canvis necessaris perquè les expulsions que siguin resultat de la substitució de condemna regulada per l'article 57 de la Llei orgànica 4/2000 i per l'article 89 del Codi penal es puguin dur a terme directament des de mòduls habilitats a aquest efecte en els centres penitenciaris, sense necessitat de passar per un centre d'internament.

h) Tramiti les modificacions necessàries de la Llei orgànica 4/2000, i del reglament que la desplega, per a restringir en la mesura possible els supòsits d'aplicació del procediment preferent i complir les recomanacions contingudes en l'Informe del relator especial de les Nacions Unides sobre els drets humans dels migrants (A/HRC/20/24), del 2012, en particular pel que fa a l'exhortació als estats a considerar la possibilitat d'abolir progressivament la detenció administrativa dels migrants.

19

El Parlament de Catalunya insta el Govern a:

a) Procurar que es revisi la Directiva 2008/115/CE, del Parlament Europeu i del Consell, del 16 de desembre de 2008, relativa a normes i procediments comuns als estats membres per al retorn dels nacionals de països tercers en situació irregular, a fi de donar-li una orientació més centrada en els drets i la dignitat inherent a les persones migrants, d'elevat-ne els estàndards de garanties i de replantejar el recurs a l'internament d'estrangers irregulars per causes purament administratives.

b) Procurar que es revisi la política de fronteres de la Unió Europea i que s'obri una reflexió sobre el paper dels estats amb fronteres exteriors de la Unió Europea, especialment la frontera sud, a fi de donar-hi un enfocament humanitari i centrat en els drets, la dignitat i el dret a la vida de les persones migrants.

20

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè incrementi el suport econòmic als ajuntaments per reforçar els convenis amb entitats que presten un servei d'assessorament jurídic a les persones internades al CIE de Barcelona, atès que aquest servei, que ha representat un avenç per a assegurar els drets i el benestar dels interns, no és suficient i cal completar l'assessorament jurídic amb un servei integral que els doni també suport psicosocial i que tingui incidència en l'acompanyament a les famílies dels interns.

21

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè es creïn els centres oberts d'acolliment transitori, com a centres que permetin de garantir l'efectiva expulsió de persones en situació administrativa irregular sense privar-les de llibertat, uns centres en condicions humanament dignes destinats a les persones en espera de repatriació que només hagin comès faltes administratives.

22

El Parlament de Catalunya insta el Govern de la Generalitat a fer les gestions pertinents davant el Govern de l'Estat perquè:

- a) No ordeni ingressos als CIE de persones provinents dels centres d'estada temporal d'immigrants (CETI) de Ceuta i Melilla i, a aquest objecte, els faciliti documentació que n'eviti l'internament mentre esperen rebre els documents emesos pels consolats respectius.
- b) Apliqui estrictament la circular de la Direcció General de la Policia 6/2014, que estableix els criteris que han de tenir en compte els membres dels cossos de policia de l'Estat que instrueixin expedients d'expulsió abans de proposar un internament en un CIE.
- c) Creï sistemes independents de supervisió dels procediments d'expulsió d'estrangers en situació administrativa irregular.

23

El Parlament de Catalunya manifesta l'exigència que els centres d'internament d'estrangers sigui transparent, que se'n publiquin totes les dades, que hi hagi opacitat zero en la gestió i que siguin visibles als ulls

de la ciutadania, per tal de fer més fàcil la tasca dels operadors que treballen amb els centres o que s'hi relacionen, des dels jutges i els advocats fins a les organitzacions no governamentals.

24

1. La Comissió de Justícia i Drets Humans del Parlament de Catalunya reconeix i agraeix la tasca i la col·laboració permanent de les entitats que integren la campanya pel tancament dels centres d'internament d'estrangers (l'associació SOS Racisme, la fundació Migra Studium i la plataforma Tanquem Els CIE), i també la de tots els compareixents i institucions que al llarg d'aquests mesos han participat de manera desinteressada en el Grup de Treball de Revisió del Model dels Centres d'Internament d'Estrangers, i acorda demanar que, atenent la importància de la tasca duta a terme i el suport públic que ha tingut, aquestes conclusions siguin objecte de debat i votació en la propera sessió del Ple del Parlament.

2. El Parlament de Catalunya, amb relació a l'objectiu del tancament del Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona, reconeix expressament el treball persistent i la implicació progressiva d'un gran nombre d'agents socials, jurídics i polítics, que han permès millores importants en les condicions de les persones que hi són internades privades de llibertat i han permès, així mateix, que:

- a) S'hagin posat en marxa els jutjats de control dels CIE per garantir el respecte dels drets fonamentals.
- b) S'hagin ampliat els horaris i la qualitat de les visites familiars als interns.
- c) S'hagi implantat un sistema de videovigilància efectiu que cobreix la major part dels espais.
- d) Hi hagi hagut una millora parcial de l'assistència sanitària.
- e) S'hagi implantat un servei d'orientació jurídica a càrrec de lletrats del Col·legi d'Advocats de Barcelona.
- f) S'hagin retirat les mampares de les sales de comunicació.
- g) S'hagi reduït, el darrer any, el nombre de denúncies per maltractaments.

Palau del Parlament, 2 de juliol de 2015

La secretària de la Comissió, Dolors López i Aguilar;
la presidenta de la Comissió, Gemma Calvet i Barot